

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1981

NOVEMBER

AFANASZIJ SZALINSZKI

Szóbeszéd

Színmű két Felvonásban

Szerepelők:

ALJA BATYUNYINA, főlelmérő
IVÁN SISLOV, telefonműszerész
ALEKSZEJ V. ASZILJEVICS OKATYEV, a fatelep technikus
AVGYEJ MIHAJLOVICS MOZSARENKOV, a falusi tanács elnöke
LaARISZA MAKSZIMOVA SZADOFJEVA, a kormányzósági fakeskedelmi telep vezetője
SZERGEJ VARFOLOMEJEVICS SZADOFJEV, a férje, a kormányzósági egyetem professzora
PÁVEL NYIKOLAJ EVICS FRJÁZIN, a hajlítottbútor-gyártulajdonosa
AGAFJA JURJEVNA, a felesége
VITALIJ NYIKITOVICS MCSISZLÁVSZKIJ, színész
A.GYEZSDA KIJEMENTYEVNA, a felesége
DANYIL PETROVICS PEREVOZCSIKOV, ügyvéd
MLAGYENCEV, irodavezető
KLUTY-KLUTY
MISZLIVEC
VIKTYUHA
MÁRFA BORDOVAJA
HLINKOV
N ÁSZTYA
VERHORUP
TYERENTYIJ PÁSZINKOV, költő
A falu lakói, vendégek, boltosok, zenészek

A :történet a húszas évek elején játszódik

ELSŐ FELVONÁS Első

jelenet.

A színpad sötétjét távoli tűz pirja töri meg. Álját látjuk, aki a lángok felvillanó fényeiben lép ki a sötétből. Arca kormos, ruháját megkapta a tűz. Megjelenik Mária Bordovaja, egy erőteljes fiatalasszony, ruhája tépett, piszkos

MÁRFA *(énekelve jön)*

Gyűrűmet egy köre teszem,
Kolostorba vonulok.
Rátok hagyom bánatomat
Nőtlen fiatalok.

(Alig hallhatóan, akadozva, panaszos hangon énekel. Oda lép Aljához) Túl melegen süttött a napocska? Magasan áll a hold... Milyen zsenge még. Hoztam egy kötelet, ráakasztom a holdra... Hurkot kötöttem rá. Mosd meg

*2z arcodat... itt a friss víz... (üres markából mintha vizet loccsantana Alja arcára, majd a vállára borul) ALJA
Köszönöm, Márfa.*

Két férfi jön be, az egyiknél hosszú csáklya — ez Verhorub

VERHORUB Azt mondják, az ajtók el voltak torlaszolva.
CSÁKLYA NÉLKÜLI FÉRFI Nehéz ezt utólag tisztázni...

Sislov jelenik meg, egy huszonöt év körüli, magas férfi, sápadt, tekintete fáradt, feszült. Kezében tömött telefonműszerész-táska és egy tekerics vezeték

SISLOV Álja!... Izgultam, azt hittem, te is ott vagy a tűzben.

Alja hallgat

Bent elégett egy prima telefon.

ALJA *(szemrehányóan)* A fiúk... az ablakon ugrottak ki...

SISLOV Hol egy banda támad ránk, hol a tifusz. Most meg ez a rejtélyes tűz... Az ember lelke már olyan, mint egy bomba, bármikor felrobbanhat. Hová jutottunk... No jó, nyugodj meg. A barátaid megmenekültek.

ALJA Menj, Ványa, feküdj le!

SISLOV El is mehetek, de furcsa álmokat látok: zseniális gondolataim támadnak, megdöbbentő szavak jutnak eszembe... Ismételtetem őket, hogy el ne felejtsem. Felébredek, s helyettük valami abrakadabrárt hajtogatok. Mitől van ez?

ALJA Nyisd ki az ablakot éjszakára!

SISLOV S az emberek is, akikkel álomban beszélgetek, ébren másmilyenek ... ! Te vagy az egyetlen, aki változatlanul lépsz elő az álmaimból. *(Kimegy)*

Zajoson veszekedő asszonycsoport jön be. Ők is a tűztől jönnek. Köztük van Násztya, harminc év körüli nő, aki menet közben szétzilált haját igazgatja

NASZTYA Telefonálni kell a városba, a kormányzósági csekáknak.

ELSŐ ASSZONY Hogy majd ide-oda ráncigáljanak Különösen minket, akik a közelben lakunk.

Mlagyencev érkezik, szándékolt lassúsággal. Harminc alatti, nagy darab férfi, látszik rajta, hogy leleményes, ügyes ember. Meglátja a férfiakat és oldalra húzódik. Hlirzkov jön be, negyven körüli, csinos férfi, lábát kissé húzza

HLINKOV Mi gyulladt föl?

VERHORUB Az iskola. Ahol a földmérők voltak bekvártélyozva nyárra. Porig égett.

HLINKOV Ez meg ki, ez a fiatal lány?

VERHORUB Ő a főnök. A városból jött, a földmérők vezetője. *(Gyanakodva)* Megállj, hát te mit ténferegsz itt?

HLINKOV Vjaznyikovból jöttem a fatelepre, fát szerezni. CSAKLYA NÉLKÜLI FÉRFI Mi az, hogy szerezni?

VERHORUB A telep a kormányzóságé, semmi közöd hozzá.

HLINKOV Már három napja ezzel veszködöm. *(Ásit)* Az egész falut felverték... Mit csinálnak itt a földmérők?

VERHORUB A földet mérik. Azt mondják, gyárat építenek itt. Meg egy nagy pályaudvart is.

HLINKOV Emberek, nincs valamelyiküknek véletlenül valami göré ismerőse a fatelepen?

VERHORUB Van.

HLINKOV Ejha! Nagy főnök?

VERHORUB A legnagyobb. Ő rakja halomba a gerendákat, Ifja Verhorub.

HLINKOV Összehoznál veled?

VERHORUB *(kezet nyújt)* Legmélyebb tisztelettel.

HLINKOV Te vagy az? A legnagyobb ... Az anyád nem-jójt! *(Elmegy)*

Második jelenet

Kormányzósági fakeskedelmi telep Ptyunyka faluban. Az irodahelyiség egy szöglete, benne telefon. Jobbra kilátás a telepre, gerendarakások, vasúti sínek. Behallatszik a mozdony füttye, a fűrészgép visítása. Az új szín, ahogy a későbbiekben is, hirtelen tűnik fel

SZADOFJEVA *(tűzröplattant, szép asszony, munkaruhában, csizmában fut be jobbról, kezéből tölcserű formái a szája elé, úgy kiált)* Azonnal indítsátok a deszkás vonokat ... !

Hltrckov jelenik meg

HLINKOV Micsoda temperamentum! Szadofjeva elvtársnő ! Ha fa nélkül kell hazamennem a falumba, inkább világgá megyek... Megrogyant a házam otthon, amíg harcoltam, meg új kezét-lábat növesztettem a kórházban...

SZADOFJEVA Harcoltál? Hol sebesültél meg? HLINKOV A németek ellen még megóvott az isten. Aztán meg annál jobban elhagyott, amikor a Krimet foglaltuk el.

SZADOFJEVA Milyen egységénél voltál?

HLINKOV Gyalogosoknál. Te meg, azt mondják, a lovaságnál?

SZADOFJEVA Új le. Aztán hogy hívnak?

HLINKOV Levnek. Lev, Gyemid fia, Hlinkov.

SZADOFJEVA *(komolyan)* Menj, Lev, az irodavezetőhöz, mondd meg, mennyi fára van szükséged, és vidd.

HLINKOV Megmentettél! Látszik, hogy a mi fajtánk vagy! *(Hevesen megszorítja Szadofjeva kezét, kiindul, de azonnal visszafordul)* Hallod-e, fizetni hol kell?

SZADOFJEVA Neked, fizetni?... *(Kiált)* Názá-ár!

Mlagyencev jön be, ő az irodavezető,

írd ki államköltségre a rokkant vöröskatonának.

MLAGYENCEV Ahogy parancsolja. *(Kimegy)*

HLINKOV Na, az anyád... Hadd csókoljalak meg!

SZADOFJEVA *(odatartja az arcát)* Csókolj meg, Lev Hlinkov!

Hlinkov megcsókolja, s már szalad is, de megint vissza-jön

Még csókoloznál? De nekihevültél! Jól összefoltoztak téged a sebesülés után ...

HLINKOV Figyelj... Azt mondják, szanalják a telepedet? A földmérők ... Szanalni egy ilyen asszonyt!

SZADOFJEVA Ne izgulj. Lehet, hogy nem is nyúlnak a telephez.

HLINKOV Ha úgy adódik, csak füttyents, mindenkit mozgósítok! Hülyeség szanalni egy ilyen asszonyt... *(Kimegy)*

Megszólal a telefon

SZADOFJEVA *(fölvesszi a kagylót)* Szadofjeva. Ő, Perevozcikov elvtárs! Hogy? Tessék, hallgatom. Három-négy köbméter? Akár ma is! Elsőosztályú fűrészsanyagunk van. Világos, hogy a nyaralóhoz kell. De a földrendezési terveket úgy állították össze, hogy az ön nyaralója is szanalásra kerülhet, tud róla?... Természetesen Batyunyira, a földmérő. Mi is igyekszünk... egy harapós kanca, nem lehet megközelíteni. Teljesen egyetérték, a terveket rugalmasan kell megvalósítani. Mondja csak meg nekik, hogyan. A maga szavának súlya van : törvénytudó ember, ügyvéd... Önnek is minden jót, Danyiil Petrovics. *(Leteszi a kagylót)*

Okatyev jön be. Intelligens fiatalember, munkaruhában. Olajos kezét kóccal törölgeti

OKATYEV Hivatott? A nagy körfűrész motorját kellett megpiszkálni kissé...

SZADOFJEVA A vakvágányon állt egy leplombált vagon. Maga intézkedett úgy, hogy az első vágányra irányítsátok át?

OKATYEV Én. Biztos, hogy véletlenül került oda. Kívül az van ráírva: fa, zsindegy, belül meg, tudja, mi van? Lízst! Búzalízst! Vissza akarom közdeni az állomásra, hadd derítsék ki, minek küldték hozzánk.

SZADOFJEVA Állítsa vissza oda, ahol volt. A vakvágányra.

OKATYEV Larisza Makszimovna, a telepről nem mindig jut a rendeltetési helyére a fa... Lehet, hogy maga jobban tudja, hova kell irányítani a fát, de ez lízst! Egy egész vagonnal ...

SZADOFJEVA Én most is jobban tudom, Alekszej Vasziljevics.

OKATYEV Rendszerben van, visszaállítom a vakvágányra, bár nem értem... *(Indulna, de a felismeréstől megdöbbenve megáll)* A mi vakvágányunkról szekérút vezet... Egyenesen a folyóhoz, ahol az uszályok állnak. Hát a 'lízstet is fogaton akarja az uszályokhoz juttatni?

SZADOFJEVA Túl élénk a fantáziája... Inkább arról beszéljen, mióta tart a maga idillje Alevtyina Batyunyinnal?

OKATYEV Idill? Párszor hazakisértem Batyunyinnát, néhányszor betértem hozzá teázni, s máris... Micsoda elmaradott vidék ez!

Harmadik jelenet

Gramofonzene, vidám ének, nevetés, kapatos férfiak és nők kiáltásai. Szadofjeva házájának egy szobája. A gramofonról szóló tangó hangjaira az egyik vendég, Mcsislávszkij táncol és énekel

MCSISZLÁVS•ZKIJ Véletlenül kerültem

én e lakomára,

S megbabonázott egy szép hölgy

bája... *(Bohóckodik. A feleségével, Nagyvezsda*

Klementyevnával táncol)

A táncmester is pözba vágta magát,

Kiáltott: Mádám, mőszjő, álljon hát a bál!

S hölgyét, mint virágot, mindenki karolja át ...

Kezdődjék a tangó!

S mit hallok hirtelen: „kezeket fel!

Beijedni nem kell!

Hölgyek, urak, ne remegjenek,

vetközzenek!”

Névjegyem s nadrágom a banditáknak adtam, S magam egy ingmellben, s kézelőben maradtam. FRJÁZIN Elég a táncból, barátaim! Hallgassanak meg egy románcot ...

OKATYEV *(Frjázinhoz)* Tyemasovnak hívják a mechanikusukat? Tegnap odaköszönt nekem egy munkás a maguk gyárából : Jó napot, Tyemasov elvtárs ! Mit szól ehhez? Nem fura, hogy Ptyunkában, ahol mindenki mindenkit ismer, engem mindig összetévesztenek valakivel? Hol Bjurkov felcserrel, hol valaki mással, csak magammal nem. Hát olyan arcom van nekem?

Szadofjeva férje, Szergej Var f olomejevies lép be. Negy; ven körüli, szemüveges férfi, mindkét kezében lámpát hoz

SZERGEJ VARFOLOMEJEVICS Hiszen olyan sötét van, 'hogy akár bűjőcskázhatnánk is... (Leteszi a lámpákat a 'szoba különböző sarkaiban) Így nagyon jó lesz. Igaz?
AGAFJA JURJEVNA Már így is túl sok a fény... Csak a petróleumot pazarolja, Szergej Varfolomejevics.
SZERGEJ VARFOLOMEJEVICS Azt hittem... (Rövid-látóan hunyorogva mosolyog)
FRJÁZIN (a feleségéhez) Tán a lámpáival akar dicsekedni? Egész gyűjteménye van mindenféle világítószerszámból.
SZADOFJEVA Kedves vendégeim, fogyasszanak. Ipar-kodtam.
MCSISZLÁVSZHJ Larisza Makszimovna! Drága Lárocska... A boldogságodra, barátom! (Szergej Varfolomejevicshez) Férjürem, ne nézzen rám ilyen vadul!
SZERGEJ VARFOLOMEJEVICS Egyáltalán nem!

A vendégek éljenek és isznak

FRJÁZIN Hölgyeim és ura... elvtársak! Bár én nem vagyok proletárvadék, de örülök, boldog vagyok... ebben a társaságban... ilyen kiváló emberek! Településünk színe-java... Igyunk a színé...
MCSISZLÁVSZKIJ Az arcunk színére. Az egészséges színére.
NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Éljen! „Fel vörösök, proletárok, csillagosok, katonák...”
AGAFJA JURJEVNA (keseden a férjéhez) Ne igyál többet! Te ivadék!
SZADOFJEVA (Okatyevékhez) Mi van a földmérőinkkel? Gyógyítgatják az égéseiket? Kiderítették végre a nyomozók, hogy mitől volt a tűz?
OKATYEV Nekem nem jelentették.
SZADOFJEVA Zord démon. Eljön, eljön a ti Álenyákatok! (Odébb lép, karon fogja Frjázin feleségét) Mintha nem lenne jókedve, Agafja Jurjevna...
AGAFJA JURJEVNA Nincs minek örülni, Larisza Makszimovna. És mennyi borzalom történik a faluban. Minek ide ez az építkezés, ez a gyár? Ilyen szép üdülőhelyre?
SZADOFJEVA A maguk gyárát megkíméli a földmérő-lány? Ha egy kicsit megkenik, megváltoztatja a tervet. Nem hallotta? Az egész falu erről duruzsol! Az egyiknek a nyaralóját hagyta meg, elkerülte, nem kurtította meg a kertjét, a másiknak a ház körüli gazdaságát...
AGAFJA JURJEVNA Pedig úgy jár-ke, mintha a becsületesség istennője lenne. Fúj. Azt mondják, a maga telepét is szanalják? Kész pazarlás.
SZADOFJEVA Lehet, hogy majd kialakul. Csúszttam valamit a földmérőnőnek.
AGAFJA JURJEVNA Maga? De hát a fatelep nem a magáé, hanem állami...
SZADOFJEVA És én államérből csúszttam. Az álamot is meg kell védeni az örült tervektől.
AGAFJA JURJEVNA Elfogadta?
SZADOFJEVA Bekapta. Így. De egyelőre semmit sem változtatott meg a tervén. Szanalásra volt ítélve a fatelep, és úgy tűnik, ma is arra van.
AGAFJA JURJEVNA De hiszen ezért azt a nőt... Figyeljen csak! Álldogált egyszer, beszélgetett az én Pável Nyikolájevicsemmel... Egy-két mozdulat a kezével, aztán mutatja a markát, hát képzelje, mi volt benne. Az órája. Az meg csak a szemét mereszti... Hogy került az órája annak a nőnek a kezébe? A nő meg csak nevet, majd felbukik. „Ezt a cirkuszban tanultam, ezt a... hogy is mondják...? attrakciót!” Kislány-korában cirkuszban bűvészkedett. Szégyen! És az ilyenekben megbíznak! Régen, a forradalom előtt... Mi-csoda fiatalság...
SZADOFJEVA Hol itt a fiatalság? Száműzetésben is volt már a forradalom előtt. Azt beszélnek, illegális bolsevista tevékenységért. De most arra gondoltam, nem köz-törvényes ügyei lehettek-e? A maguk gyárát sem véletlenül hagyta meg...
AGAFJA JURJEVNA Mindenre esküszöm... SZADOFJEVA Meghagyni a szanalási tervben egy egész gyárat, ez sok pénzt sejtet.
AGAFJA JURJEVNA Adott volna Pavlusa, de eltította előlem? De akkor legalább tartaná meg a szavát! Mindvégig. Szűzanyám, micsoda erkölcsök! Baksis nélkül már levegőt sem vehet az ember!

Negyedik jelenet

Alja Batyunyina szobája egy földszintes házban. Az asztalon papírok. Két-három szék, egy vaságy. Az asztalon telefon. Alja bohócruhában szalad be: kék trikó, Magas sarkú cipő, arany csattal, sötétkék kiskabát, zöld paróka. Szájharmonikán játszik. Az utcáról a falu gyerekei-nek hangja hallatszik be

ALJA (az ajtóban áll, az üdvözlő kiáltásokra válaszol) Viszontlátásra, gyerekek, a következő előadásig. (Búcsúzóul neveltséges grimaszokat vág) Szomorú leszek nélkületek...! Brühü.hü... Megint telesírtam két vödört!

Cseng a telefon

(Odaszalad) Tessék... Batyunyina... I-igen... A kormányzósági vb-nél azt tartják, hogy adományokat gyűjtök a lakosságtól? Maga személy szerint nem hiszi? Kár, mert gyűjtök. Vadászkutyakölyköket. Hogy-hogy minek? Felnevelem őket, és vadászni járok velük. Maga nem tudja, mi a királyi vadászat? Meg élelmiszereket is: vaját, tojást, sódort kapok. Már úgy elhíztam, hogy a karosszékbe se férek bele. De van itt egy hajlítottbütorgyár, a tulajdonos, a nepman Frjázin segítségemre sietett. Összehozott egy széles nyomtávú fotójt! De hát értse meg, nem hagyhatom ki a fátelepet. Ha kihagyom, kikerülöm, hová tesszük a vasút-állomást? A gyárnak, de néhány év múlva a városnak is — mintha maga nem tudná, hogy itt város is lesz — szükség lesz egy igazi nagy állomásra. A fatelepét a vb egy egészen más járásba akarja áthelyezni. Agyó, mőszió, viszontlátásra. (Leteszi a kagylót. Újjait végig-húzza a bordáin, nevet)

Cseng a telefon

Igen, Batyunyina. Ki beszél? Érdekes... Nocsak...
FÉRFIHANG Nagyon letelepedtél te itt a mi falunkban a földmérővel, Batyunyina. Ideje, hogy észhez térj.
ALJA Ha ez olyan egyszerű volna!
FÉRFIHANG Ha nem mégy el magadtól, másképpen bálnunk veled. Mindenféle kellemetlenség előadódhat. A baksisról szállongó hírek már ügyis eléggé befektettek...
ALJA Kimosakszom.
FÉRFIHANG Egyszóval, kedves Batyunyina, azt ajánlom, tünj el innen sürgősen, amíg jól van dolgod. Ha nem, a fejed búbjaid sáros lesz, de az is lehet...
Csak nem untad meg az életedet?
ALJA Tudod, hová menj... (Leteszi a kagylót, izgatottan áll meg az asztalnál. A fiókból browningot vesz elő. Elmosolyodik, s a kiskabát zsebébe teszi. Oda, ahová a szájharmonikát is tette)

Sislov jelenik meg. Most nagyon komoly, a mérgére összpontosít

SISLOV Szervusz, Alevtyina.
ALJA Szervusz! (Erőltetetten vidám hangon) Miért vonod oly haragosan össze a szemöldököd, Iván Sislov? SISLOV Mi ez a jelmez?
ALJA Mindig magammal hordom a bőröndömben. Előadást tartottam a falu aprónépének.
SISLOV Hol?
ALJA Itt a közelben, a téren. Én egyedül voltam az egész cirkusz. Hol is van a zenekarom? (Zsebébe nyúl, de először a browningot veszi elő, az asztalra teszi, aztán előhúzza a szájharmonikát is) Bűvészműtárványokat adtam elő! Meg akrobatikát...
SISLOV (elveszi Aljától a szájharmonikát, valami felismerhetetlen melódiát játszik rajta) Na, most megcsókolalak!
ALJA Mikor?
SISLOV Hát a szájharmonikán.
ALJA Add ide!
SISLOV (lelkesen) Figyelj csak, azt beszélnek, hogy a falusiák szeme előtt szalagot húztál ki a szádból?! Így volt?

ÁLJA Még gimnazista koromban, kilencszázötvenegyben megszöktem otthonról és beálltam egy vándorcirkuszbába. Tudod, az apám akkor Párizsban volt, emigrációban. És én tökéletesen meg voltam győződve arról, hogy vándorcirkusszal egészen biztos eljutok hozzá. Meg-látom ...

SISLOV Hát nem vagy az a félnék fajta.

ÁLJA Hagyjuk a minősítéseket! *(IVlutatványokat végez a*

browninggal)

SISLOV Elég a hülyéskedésből. Hallottam, amit a telefonba mondtak neked.

ÁLJA Igen?

SISLOV Sok beszélgetést felfog a telefonszerelő füle.

ÁLJA Rendben. És ki beszélt velem?

SISLOV Ez az, amit nem tudtam megállapítani. Pedig Ptyunyka minden lakójának hangját ismerem. És még a kormányzósági elvtársakét is, akik idejárnak, vagy itt bérelnek nyaralót. De hogy honnan telefonáltak, azt nagyon egyszerű volt megállapítani.

ÁLJA Honnan?

SISLOV Szadofjeva házából.

ÁLJA Ma estére meghívott egy kis lakomára. Születés-napja van.

SISLOV Belevaló asszonyka. Úgy árulja az állami fát, mint a magáét. Pedig... „Az életrajza — mint a tiszta víz. Figyeld : a forradalomig Péterváron, a felső leányiskolában tanult. Tizennyolcban a lovasszázad katonája. Ebbe, természetesen, a magánélete is belejárt. Belehabarodott a századparancsnokba, ezért állt be. De jó harcos volt. Kítüntetésekként olyan fegyvert kapott, amibe a neve bele volt vésvé. Két kítüntetett ember van csak a falunkban: ő és a falusi tanács elnöke, Mozsarenkov, akinek Vörös Zászló Erdemrendje van. Avgyev Mozsarenkov volt az a bizonyos századparancsnok ... Róla semmi rosszat nem lehet mondani, becsületes ember. A polgárháború után visszatért a családjához. Szadofjeva pedig nagy hirtelen hozzáment a kormányzósági egyetem magánocenséhez. Most professzor a férje, vegyész. Így aztán ő is a mi emberünk, elkötelezett szovjet szakember. Honnan kerülhetett az asszonyba ez a burzsujtempó? Akárhogy nézed, harcos múltjából semmi sem maradt. Mindene a pénz!

ÁLJA Szép kis arcképfestő vagy! Honnan tudsz a famachinációiról?

SISLOV Hát a telefonból. Az ember néha azt is hallja, amit nem akar.

ÁLJA *(szigorúan)* Az emberek nem veled beszélnek.

SISLOV Vagy a vonalat javítom, vagy unalmamban fogom a hallgatót, amikor a telefonoslány dolgozik. Olyanokat hall az ember, hogy a füle kétfelé áll... Én, ahogy tizenhétben visszajöttem a német frontról, egyenesen idekerültem, a telefonközpontba. A katonaság-nál tanultam a szakmát. Azóta csak tengek-lingeek, pedig a világot kéne átalakítani ... !

ÁLJA Hogy akarnád a világot átalakítani?

SISLOV Tudod, az nem egy könnyű matéria! Gogolnál olvastam egyszer... Tündérek a parton, az ezüstös holdfényben, táncolnak. És áttetszik rajtuk a fény, átlátszóak. S az egyik tündérről az áll, hogy az ő teste nem úgy fénylett. mint a többieké, belül valami feketeség látszott. Róla, pont róla derült ki, hogy boszorkány...! Zseniális ötlet lenne, ha ez nem csak a tündérekre. hanem az emberekre is vonatkozna. Hiszen az ember minden vétké abból származik, hogy a bőre már nem átlátszó... Hát erről ábrándoztam. Ó, ha átlátszóvá lehetne tenni az embereket... A tudomány majd egyszer eljut oda, meglátod!

ÁLJA S ha bennem is, benned is kitűnik valami feketeség?

SISLOV Banned? *(Nevet)*

ÁLJA Mondd csak, sok telefon van a faluban?

SISLOV Nem, kevés ... Csak egy-kettő volt, de én igyekeztem...

ÁLJA Nem tévesztheted el, Iván, hogy honnan hívtak engem?

SISLOV Pontosán megállapítottam. Lehet, hogy Mozsarenkovval kéne megbeszélned ezt a telefonhívást? Titokban.

ÁLJA Na. ezt jól kitaláltad... Három hónapja dolgozik itt az expedíció, és azóta egyfolytában úgy vagyok ezzel a te Mozsarenkovoddal, mint az acsarkodó kutya. SISLOV A faluért reszket.

ÁLJA Csak egy ember van itt, akivel érdemes a dolgokat megbeszélni. Okatyev Alekszej Vasziljevics. Művelt ember. Partonkívüli, de a szíve mélyén bolsevik. SISLOV Te, csak ne nagyon...

ÁLJA Bolond vagy te, Ivanuska, és nagyon is átlátszó... Ritka az, aki úgy megért egy nőt, mint Alekszej Vasziljevics. Lásd, te is csak nézel rám, kigúvad a szemed, s minden gondolatod összezavarodik. Így van, ugye?

SISLOV Ellenkezőleg. Egész világos gondolatom támadt. *(Át akarja ölelni Alját)*

ÁLJA *(hátrálva)* Ez a te egész világságod! Az intelligens ember elsősorban a társat látja a nőben. Várj egy picit, átöltözöm. *(Kimegy)*

SISLOV *(hangosan, hogy Alja hallja)* Érdekes, hogy ez az Okatyev intelligens is, meg művelt is, én meg műveletlen vagyok nekéd? Tudd meg, hogy egész halom könyvet elolvastam!

ÁLJA *(a szomszéd szobából)* Egész halommal? Honnan?

SISLOV Lehet, hogy az én könyvtáram a legnagyobb a járásban, de talán az egész kormányzóságban. **ÁLJA** Mondd mindjárt, hogy a világon!

SISLOV Úgy! Még csak meg sem sértődöm ... A könyveket pedig így szereztem. A háború után, tizenhétben hazatértem a faluba. Látom, hogy a férfiak meg az asszonyok a Szuzájevék házat hordják szét. Ki egy párnát, ki a faragott ágyat cipeli, ki a bricskát, ki pedig a lovat vezeti, vagy éppen űget rajta. Az egyik, emlék--szem, kantár nélkül, megkapaszkodott a ló sörényébe, s a sarkával böködi, az meg csag ágaskodik, nem tud-ja, hová forduljon. Ládákat cipelnek, ruhát. És mind-ez az ablakom alatt. Gondoltam, elmegyek már én is, megnézem, hogy s mint. Elszaladtam. A Szuzájevék gazdag földbirtokosok voltak. A kúriájuk most is áll, az az oszlopos, ahol a tanács van. Szóval, berontok a házba. Sehol semmi. Még egy ajtót belökök — hatalmas terem! S a padlótól a plafonig polcok, metszett üvegaj - tókkal. S az üveg mögött könyvek ! Már gyermekkoromban szívesen elolvastam mindent, ami a kezernő akadt. S itt micsoda gazdagság... Micsoda bolondok a parasztok! — gondoltam. A párnát viszik. Itt pedig... ! Vlinden ajtóban bronzkulcs. Kinyitottam. Találomra lesepertem vagy tíz könyvet — megvolt az egy pud, de talán kettő is. Nehéz. Kirohanok az udvarra, mondom az urasági lovásznak: „Fogj be, öcsém, a legnagyobb szekérbe. Megmentjük a könyveket. Hiszen, ha a házat felgyújtják, elégnek a könyvek.” Így aztán ezzel a lovással az összes könyvet átvittük hozzám. A házat is, a fészert is teletömtük könyvvel. Anyám jajgat: mozdulni se tud tőlük. No, erre összetakoltam e g y s u f - nit a házihoz, ott minden könyv elfért. És nekiláttam olvasni ! Azóta is olvasok. Már a szemem is romlik, de nehéz szemüveget szerezni. A római birodalomról, meg a francia forradalomról, meg mindenféle regényt. A Brockhaust és Efront ... végig! Te meg itt bizonyos intelligensekről beszélsz, mintha azok valamit értenének, és különösen a nőkhöz... A női emancipáció kérdését átstudiroztam a történelem kezdetétől majdnem a mi forradalmunkig.

ÁLJA Na és?

SISLOV Az emancipáció csak a nő felszabadításának a kezdete. Az élet csúcspontjára való tényleges felemelkedése csak ezután következik. Igaz, nem szabad elfelejteni, hogy a nő — az nő. Különös lény. Gyöngédséget, gyerekeket, szerelmet akar. A nő — macska.

ÁLJA *(kijön, átöltözött a megszokott ruhájába)* Macska?!

SISLOV Bocsáss meg, egy kicsit eltűntem. Hiszen én az emancipáció lelkes híve vagyok... Es elképzeléseim is vannak róla. Egyetemesek. Figyelj csak, nagyon izgat engem egy mérnöki kérdés... Te mégiscsak az építkezést készítet elő, segíts gondolkodni. Mióta a világ világ, állnak házak. Földszintesek is, emeletesek is. *Egyik* oldaluk a nap felé, a másik, ez már csak így van, az árnyék felé. És hány ember szenved, beteg ettől! A nap hiányától. Különösen nálunk, Oroszországban, ami, te is tudod, nem a Kaukázus, nem Olaszor-

szág. Hát ezen gondolkodom: nem lehetne-e úgy csinálni, hogy a házak forogjanak.. A föld a nap körül forog. A házak meg hadd ^{forogjanak} a nap után, mint a napraforgó. Hm? Lehet az?

ÁLJA Miért ne?

SISLOV *(örül, mint egy gyerek)* Köszönöm, hogy támogatsz. Többet is mondok : rátok, építőkre idővel egyia;ltalan nem lesz szükség. A városokat nem építeni, ha-nem vetni fogják — eljut ide is a tudomány! Speciális magokból fejlődnek majd ki a házak, mint valami gyönyörű virágok. És mindig a nap felé fognak fordulni.

ÁLJA Az emberek pedig szt. lllasni fognak fölöttük, csi-cseregni és tollaikat hullatni? Gyere, menjünk együtt Szadofjevához.

SISLOV Mintha engem nem hívtak volna.

ÁLJA Te leszel a kísérom. A lovagom. • Rágyújtunk?

SISLOV Minden elvem fejre állt. Elvből ki nem állhattam a dohányzó nőket. Téged pedig... Mindennel együtt, érted, mindennel... Dédelgetnélek, összecsókolnálak.

ÁLJA Milyen párod lennék én neked? Te fiatal vagy, én meg... Huszonhat éves, de legalább negyvennek látszom.

SISLOV Ugyan ! Te olyan... költői vagy. Mint az, tudod: „A kalapján gyásztollak, keskeny kezén gyűrűk...”

ÁLJA Gyásztollakat nem akarok. Gyűrűket... El tudsz te engem képzelni gyűrűs kézzel? Kész. Induljunk. Menjünk, menjünk, te kiváló teoretikus, a nők nagy barátja.

ötödik jelenet

Szadofjeva házában folytatódik a lakoma. I'Jabb vendég érkezik, Miszlivec. Dülöngél, nátháshangon beszél

MISZLIVEC Kellemes hírt közölhetek önökkel. A faluban kiütött a kolera.

Általános zürzavar

HANG-OK Kolera?

De honnan?

Miért is ne?

Istenem, túléltük a kiütéses tifuszt, a hastifuszt ..

MOZSARENKOV *(Miszlivechez)* Honnan veszi ezt a kolérát?

MISZLIVEC F. falutitkár elvtárs... bent voltam náluk. Ne féljenek tőlem, uraim! Hogy elhúzódtak... Bent voltam, igen.

MOZSARENKOV A felcser tud róla? Volt náluk?

MISZLIVEC Volt. De azt mondja, hogy ez nem kolera, hanem vérhas.

Mozsarenkov kimegy

AGAFJA JURJEVNA S ez még énektanár ... !

FRJÁZIN *(a feleségéhez)* Miszlivecnek hívják, a csúf-neve Szobácska. Egyszer az iskolában a vécében megkérdezte a kölyköket, hm — úgy dolga közben : „Gyerekek, nem tudjátok, hol bérelhetnék egy szobácskát?” S ez azóta rajta ragadt...

MISZLIVEC Biztos vagyok benne, hogy kolera. OKATYEV

Élünk, problémákkal viaskodunk, a halál meg itt van mellettünk.

MCSISZLÁVSZKIJ Pestis! Lakoma, pestis idején. *(Nevet,*

bort tölt magának) Igyunk a pestisre!

FRJÁZIN Na nem, kíméljen még. Elnézést, elfelejtettem a kereszt- és apai nevét.

MSISZLÁVSZKIJ Hamlet Machbetovics.

SZERGEJ VARFOLOMEJEVICS *(hangosan, a vendégekhez)*

Megfigyelték valaha is a tücsköt? Ha árnyékba kerül, szegényke összehúzza magát... És ahogy a napra kerül, rögtön elkezd ... cirpelni , ...

FRJÁZIN Engedjen meg egy kérdést -- mégis, milyen értelme van az adott cirpelésnek?

SZERGEJ VARFOLOMEJEVICS Pável Nyikolájevicsnek okvetlen értelemre van szüksége. Egy napot sem bír ki az ember értelem nélkül.

SZADOFJEVA Szerjocszenyka, így az összes vendégünket elijeszted.

Visszatér Mozsarenkov

MOZSARENKOV *(Miszlivechez)* Azt ajánlom, ne keltsen pánikot. Beszéltem telefonon Bjurkov felcserrel. Semmiféle kolera nincs a faluban. Helyesebben két családban fordult elő vérhas. Három gyereket ezekből a családokból a felcser befektetett a falusi kórházba.

MCSISZLÁVSZKIJ És mégis a pestis jobb!

Tisztelt elnök úr, hadd emlékeztetem

Egy férfira, kit ismerünk mindnyájan,

Kinek tréfái és vidám meséi,

Csattanós válaszai és élcei

Derűs szigorral ejtettek mély sebet,

S mulattatták az asztaltársaságot,

Nyomukban szétfoszlott a sűrű kód, mely

Oly szívesen telepszik meg manapság

A legfényesebb koponyákban.

MOZSARENKOV *(Mcsiszlávskijhoz lép, szinte suttogva)* Te

fehérgárdista maradvány, széttépnélek a vállad-

. a s... a derekad ,aljáig. *(Szadofjevához)* Larisza, minek

hívtad ide ezt az alja embert?

SZADOFJEVA *(halkan)* Avgyejuska, kérlek, ne veszekedj az értelmiséggel. Az értelmiség, kedvesem, csak játszik a szavakkal.

MOZSARENKOV Úgy gondolkodol, mint a régi rendszerben. Ha harcoltál is, ki is emeltek, kormányzósági nagyságú üggyel foglalkozol is ... az eszed kereke még mindig visszafelé forog.

S.ZADOFJEVA Visszafelé? Az én számomra ez túl rejtélyes.

MOZSARENKOV A rejtélyességet nem hajszolom. Az igazságot viszont röptében felismerem. De fordítva is, ha becsapnak. Egyébként meg, az eszem veszttem miattad.

SZADOFJEVA De ugyanakkor a feleséged, Avgyelj, ikreket szült.

MOZSARENKOV Az már az ő dolga.

SZADOFJEVA Világos, nem a tied.

Mozsarenkov egy pillanatra lehorgaszta fejét, de rögtön fölkapja, legényesen kihúzza magát és imbolyogva el-megy Szadofjeva mellől.

Megjelenik Álja és Sislov. Általános élénkség. Szadofjeva üdvözliz az új vendégeket. Bort töltenek nekik

Alevtyina Fjodorovna! Üdvözljük. És téged is, Iván Lukjánics.

ged is, Iván Lukjánics.

FRJÁZIN *(Áljához és a vendégekhez)* Hölgyeim és elvtársak! Igyunk Alevtyina Fjodorovna egészségére! Az én kis üzmem egyelőre még nem látja el székkel Európát, de... Itt város épül! Igyunk Alevtyina Fjodorovnára, aki úgy jött hozzánk, mint a jövő embere! Éljen!

A vendégek összevissza éljeneznek, isznak

ÁLJA *(nevet)* Kétlovas bricskán jöttem, nem időgépen , . . Szadafjeva, maga nagyon rokonszenves ember. Remélem, jó barátnók leszünk. A híres lovasbrigád hős-nője barátnőjének lenni, megmondom őszintén, megtiszteltetés.

SZADOFJEVA Köszönöm, de még inkább, ha szavai szívből jöttek...

ÁLJA *(mindenkihez)* Kedves elvtársak és urak! A ház asszonya volt kedves eszembe idézni, hogy a szavaknak szívből kell fakadniuk. Egyetértek. Őszinte leszek önök-höz... Innen, ebből a házból ma este felhívtak engem és azt mondták: „Kedves Batyunyina, azt ajánlom, tünj el innen sürgősen, amíg jól van dolgod. Ha nem, a fejed búbjáig sáros leszel, de az is lehet... Csak nem untad meg az életedet... ?”

Általános megrökönyödés

SZERGEJ VARFOLOMEJEVICS A mi házunkból telefonáltak?!

SZADOFJEVA Ez örültség, rémálom ...

OKATYEV Valóban, több mint furcsa.

FRJÁZIN *(halkan Aljához)* Mélyen tisztelt Alevtyina Fjodorovna, nem misztifikál ön minket? Ez nem büvészmutatvány?

ALJA Sajnos, nem.

MOZSARENKOV Innen csak én telefonáltam. A vL•has-betegek iránt érdeklődtem.

SISLOV *(hamar beugrott, félbeszakítja Mozsarenkovot, erőszakosan, hangosan)* De én hallottam. A központban voltam. Véletlenül nálam volt az ellenőrzőkagyló, és hallottam az egész beszélgetést.

Az általános megrökönyödés fokozódik. A vendégek izgagtottan beszélgetnek

OKATYEV Lehet, hogy ez mégis tréfa volt, ha egy kicsit erős is?

ÁLJA Higgye el, egyáltalán nem hagyott el a humorérzésem.

SISLOV Ebből a házból, a hetes telefonszámról hangzott el a fenyegetés... És kit fenyegettek meg? Egy olyan embert, aki a szovjet köztársaságot építi itt!

ALJA Iván, túl magas hangot ütsz meg.

SISLOV Viszem én még feljebb is! Azt ajánlom, hogy minden jelenlévő ismétlje meg a telefonban elhangzott szavakat. Becsületszavamat adom, hogy nagyon jól megjegyeztem a hangot. Nem akarok dicsekedni, de jó hallásom van. Abszolút. Ezt még a fronton állapította meg hiradós osztagunk őrmestere, az önkéntes Lev Iszajevics Fajekij. Nagy szakértője volt a zenei halásnak. Mellesleg hősi halált halt. És miért? A hitért, amije nem volt, a cárért, aki egy senki volt, s a hazáért, amely a családját éhkoppon tartotta.

SZERGEJ VARFOLOMIEJEVICS Milyen jögon kívánja meg tőlünk, mindnyájunktól, hogy ilyen idétlen szavakat ismétljünk?

Egyes vendégek távozni szeretnének, de Sislov visszatartja őket

SISLOV Ha be akarják bizonyítani becsületességüket... Hé, elvtársak...! Senki ne merje elhagyni a házat.

SZADOFJEVA *(a férjéhez)* Szerjzaska! Miért ne? Hadd tisztázza. Egy kis házi előadás.

MOZSARENKOV Figyelj, Ványa. Ki engedélyezte neked a vizsgálatot?

SISLOV Ugyan már, én csak baráti beszélgetést folytattok. Látod, hogy mosolyog mindenki, milyen nyugodt minden arc... *(Nevet)*

AGAFJA JURJEVNA *(a férjéhez)* Kéredzkedj el, Pávlik.

FRJÁZIN Megbocsássanak... Nekem még dolgom van.

Esténként a gyár könyvelésével szoktam foglalkozni.

SISLOV Ismétlje el elsőként ezeket a szavakat és — mehet.

FRJÁZIN Kérem.

AGAFJA JURJEVNA Pávlik, jobb, ha én mondom első-ként.

FRJÁZIN De hisz férfihang volt, nem?

SISLOV Azt hiszi, a nők nem tudnak férfihangon beszélni?

AGAFJA JURJEVNA Rendben, elismétlem ön után.

SISLOV Ismétlje: „Kedves Batyunyina, azt ajánlom, tünj el innen sürgősen, amíg jó dolgod van.”

ÁGAFJA JURJEVNA *(ígyekszik basszus hangon beszél-ni)* Kedves Batyunyina, az első alkalommal... szedd a lábaid, amíg... jól... .

Mindenki nevet

MCSISZLÁVSZKIJ Semmi kétség, hasonlít.

AGAFJA JURJEVNA Pávlik, te következel.

SISLOV (már a helyzet magaslatán érzi magát) Elnézést, Pável Nyikolájevics, még nem reagált baráti kérésem-re.

FRJÁZIN (pózba vágja magát, ügyetlenül, de mégis te-átrálisan) Kedves Batyunyina... Hogy van tovább?

SISLOV Azt ajánlom, tünj el innen sürgősen, amíg jó dolgod van.

FRJÁZIN Tünj el innen, amíg jól van dolgod.

SISLOV Elég. Köszönöm. Nem önök mondták ezeket a szavakat a telefonba. Vizszontlátásra.

AGAFJA JURJEVNA Na, nem, most már nem megyünk el! Most már meg akarjuk hallgatni a többieket. SISLOV És mi lesz a gyár könyvelésével?

FRJÁZIN Majd fennmaradok egy kicsit.

SISLOV Tehát, tessék — ki a következő?

ALJA *(nagyon kellemetlen az ügy neki)* Hagyd abba, Iván. Azonnal hagyd abba!

SISLOV Magad is azzal jöttél ide, hogy meg akarod tudni, Finis rei attendendus est! Azt jelenti: végére kell járni a dolgoknak.

OKATYEV Akkor már írja fel azokat a szavakat egy papírra. Itt egy papír, ceruza.

Amíg Sislov ír, a nyugtalanság egyre jobban elfogja a vendégeket. Miszlivec az ablakon akar kimászni. Frjázin feltartóztatja, visszahúzza

MISZLIVEC *(térdre esik)* Esküszöm. (Szipog) Tanúkat hozok. Három napja szipogok... A számomra ez tragédia! Hiszen én zenét és éneket tanítok...

MOZSARENKOV Ez otromba dolog, Sislov elvtárs.

SISLOV Hát megfenyegetni egy embert, a hatalom képviselőjét? Hát hat ártatlan emberre rágyújtani a házat? És a megvesztegetésről szállingózó hírek? Azok nem otromba dolgok? A faluban, azt lehet mondani, rendkívüli állapotok uralkodnak. Micsoda egy elnök! Megtiltod, hogy tisztázzam a dolgot?

SZADOFJEVA „Az, én türelmemnek is vége, Iván Lukjánics. Ez bizalmatlanság irántam, a háziasszony iránt. Pedig te is tudod, én fegyverrel a kezemben harcoltam ki a bizalmat. Es nemcsak a tiédet.

MOZSARENKOV Elég volt a szórakozásból, Sislov.

(Csendben Szadofjevának) A vendégeid szívódjanak fel...

Egyelőre mi maradunk itt: te, én, Okatyev, Sislov és Batyunyina.

AGAFJA JURJEVNA Larisza Makszimovna, Szergej Varfalamejevics, köszönet. Csodálatos volt ez a mai este.

FRJÁZIN Igen, igen, különleges.

A vendégek elmennek

SZADOFJEVA *(odalép Okatyevhez)* Legyen szíves, maradjon. Mozsarenkov kérte. *(Aljához, Sislovhoz megy, "kéri, hogy maradjanak. A többiektől elbúcsúzik)*

A vendégek elmentek. Mozsarenkov köré gyűlik Szadofjeva, Sislov, Okatyev, Alja. Enyhén dülöngélve Szergej Varfolomejevics Szadofjev is odamegy

SZERGEJ VARFOLOMEJEVICS Lar... Larisza Makszimovna, nem parancsol-e csucsukálni? SZADOFJEVA

Látod, Szerjzosa, fontos megbeszél-niva-

lónk van.

SZIERGEJ VARFOLOMEJEVICS Ó! Akkor én is ok...

részt veszek okvet...

SZADOFJEVA Te már részt vettél. Épp eléggé. SZERGEJ

VARFOLOMEJEVICS Köszönöm, barátaim. *(Sislovnak)*

Különösen ön szerzett nekem nagy örömet! Illuzian...

(Elmegy)

MOZSARENKOV Most itt vagyunk, magunk között...

'Ráadásul Batyunyina meg én párttagok vagyunk. Ki-nek van mondanivalója?

ALJA Minek is keltettem ilyen riadalmat... ,

MOZSARENKOV De hát a hívás megtörtént! Hátha sikerül rád ijeszteni? És ha valaki más jön majd a helyedbe. De mer-e valaki más idejönni? Hátráltatni egy nagy gyár építkezését? Tiszta haszon, ha az osztályellenség szemszögéből nézzük.

ALJA Én innen el nem megyek.

MOZSARENKOV Még egy momentum. Miért Szadofjevától telefonáltak? Azért, mert az ellenségnek az is hasznos, ha őt befeketíti. Mondd csak, Larisza Makszimovna, járkált-e valaki a vendégek közül a házban? Láttál-e valakit a telefontól?

SZADOFJEVA. Nem ... de hát, hogy lehet itt észrevenni?
SISLOV Avgvej, bízz meg, hogy tisztázzam ezt az ügyet.
Akit kell, átvilágítok, s ha valami sötétet találok...
MOZSARENKOV Vá-á-á-nya ... ! Te már teljes pompádban bemutatkoztál. Elég volt. Jfis micsoda dolog az, hogy te kívülállóknak elmeséled a telefonbeszélgetéseket.
SISLOV Én — soha ! Csak ebben a különleges esetben.
MOZSARENKOV Különleges vagy nem különleges de fecsegsz.. Igy hát határozatot hozok. Elmozdítalak, Sislov telefonszerelő a munkakörödből.
SISLOV Neked nincs jogod engem elmozdítani. Van nekem főnökségem, a járási postahivatal.
MOZSARENKOV Csak egyet vakkantok, máris meg-egyeztünk. Tekintsd úgy, hogy már nem dolgozol a telefonközpontban.
SISLOV Ha te nem csinálisz rendet, akkor én, a te parancsod nélkül is rendet teremtek.
MOZSARENKOV Nem elég neked, hogy el vagy *bocsátva*, még ülni is *akarsz*?

Alja, Sislov, Okatyev elmennek. Mozsarenkov gyorsan leveti a csizmáját

SZADOFJEVA Mi az, Avgvej?
MOZSARENKOV Hogy ne csapjak zajt... SZADOFJEVA (*szigorúan*) Avgyejuska, én férjnél vagyok.
HIIÖZSAHENKOV (*felveszi a csizmát*) Rendes vagy. Ezt becsülöm. (Elmegy)

Hatodik jelenet

A falusi tanácsnál, mely a volt földbirtoko, Szuzájev házában működik, Mozsarenkov, Alja, Sislov lép be

SISLOV Forradalmi üdvözlét. Avgyusa! Szervusz, Alja.
ALJA Szervusz, Iván.
MOZSARENKOV Hogyhogy ilyen vidám vagy? Csak nem helyeztet vissza a munkakörödbe a postafőnökség?
SISLOV Nem, sajnos nem. Számít nekik a szavad. Az enyém, egyelőre nem.
MOZSARENKOV Rendben. Tűnj el innen. Nem érünk mi rá a szószaporításra.
SISLOV Látom, a földmérési terv fölött üldögéltek? Gondolkodtok, gondolkodtok. Különösen te, Avgvej. Csakhogy a te fejed, barátom, túl szép a szellemi munkához.
MOZSARENKOV Mondtam, hogy tűnj el.
SISLOV (leül) Dolgom van. Tessék, csatold az ügyirataidhoz ezt a jegyzőkönyvet. (Papírokat ad át Mozsarenkovnak)
MOZSARENKOV Hát ez meg mi? (Olvassa) „Ptyunyka falu állampolgárainak gyűlése úgy határozott, hogy bizottságot hoz létre a fényes jövőért...” (Csodálkozva néz Sislovra) És téged választottak elnökké?
SISLOV Engem.
MOZSARENKOV (kacag) Mit lehet kezdeni egy ilyen munkanélkülivel? Megállj, ki engedte meg, hogy gyűlést hívj össze?! Falugyűlést...
SISLOV De hiszen te rendelkezél úgy, hogy hívják össze. Az emberek összegyűltek, te meg eltűntél valahova.
MOZSARENKOV Ja igen, a felcserünkkel mentem el. Az egyik katonatársam majdnem elpatkolt.
SISLOV Na látod. Én meg látom, hogy összegyűltek az emberek. Kiálltam, javaslatot tettem. A hatás, mondhatom, viharos volt.
MOZSARENKOV Hát hogyne. Maga Iván Sislov mond beszédet? Latin szavakat is belezagyváltál?
SISLOV Csak ne csúfolódj. A lakosság megunt a nem-törődömséget ! Az üzlet, az étkezde, a fürdő, na meg ez a vérhas — mindenütt kosz. Ivás meg verekedés. Családi viszályok... Vagyis az egész élet. Így aztán a falu lakossága, megmondhatom neked, Avgvej, euforisztikus állapotban döntött a bizottság létrehozásáról. Egyhangúan megszavazták. Ez a jegyzőkönyvben is benne van.
MOZSARENKOV (eltépi a jegyzőkönyvet) Nesze neked bizottság. Mibe bele nem ütöd az orrododat...

ALJA (*ironikusán*) *De miért is ne, Avgvej Mihalics!* Hiszen mostanában mindenféle bizottságok és egyé-ülések alakulnak. Például, a csavargó gyerekek megmentésének bizottsága. Még „le a szeméremmel” társaságot is hoztak létre. Meztelenül járnak, s úgy gondolják, hogy ez követésre méltó dolog.

MOZSARENKOV Csak hadd járjanak meztelenül. Aki-nek van mit mutogatnia. De nem engedélyezek mindenféle kétes tevékenységet. Jegyzőkönyv nincs. Es Ptyunyka falu lakói semmiféle gyűlést sem tartottak.

SISLOV Az a piszkozat volt, Avgyusa. Az igazi jegyző-könyv pedig itt van. Három példányban lemásolva. A tanácsitkár legépelte, pecsétet is tett rá.

MOZSARENKOV Összeesküvés? A hátam mögött? Arról a titkárról is lenyúzom a... Az ilyennek csak arra jó a feje, hogy a kalapot rátegye. (*Tárcsáz*) Ruszakov? Ki jogosított fel, hogy pecséttel érvényesítsd a falugyűlés jegyzőkönyvét? Azét, amelyen ezt a jövő-bizottságot alakították...

RUSZAKOV HANGJA Ez vb-határozat. A te távol-létedben ;minden iratot én írok alá és érvényesítek.

MOZSARENKOV S a fejed még mindig a nyakadon van? Hát megparancsolom, hogy még ma add le az ügyeket, s le is adod. Most mit szölsz?

Csend

Hallgat, mint a kuka. Átkozott szabotőr. (*Lecsapja a telefont*)

SISLOV De hát ne dühöngj. Senki, semmilyen bizottság nem veszi el tőled a hatalmat.

MOZSARENKOV Egyet mondok nektek, barátaim : nem engedhetjük, hogy a forradalom ide-oda csapongjon. Megcsináltuk, még kell őrizni. Különben úgy élszaporodnak a különböző bizottságok, de a pártok is, hogy még a forradalom eszméjét is elhomályosítják. Ez a nép is mibe kerül nekünk! Már eszmei értelemben. Tépd el magad ezeket a jegyzőkönyveket! Tépd el és dobd a szemétládába. S felejtset el a bizottságodat.

SISLOV Ezt most már én nem tehetem. A nép hangja — isten hangja,

ÁLJA Avgvej Mihalics, nyugodj meg... Nézzük meg inkább még egyszer, hogy mit csináljunk a vitás helyekkel a falu területén.

MOZSARENKOV Nézzük. De azt akarod, hogy a terved elfogadják, hogy a kormányzósági vb jóváhagyja? ÁLJA Persze, hogy azt. .

MOZSARENKOV Akkor ne piszkáld, ne rövidítsd meg a felelős kormányzósági dolgozók telkeit. Sem a falusi rokonaik birtokait. Mint barátod tanácsolom.

ÁLJA És mi lesz a forradalmi eszmével?

MOZSARENKOV A konkrét helyzethez kell alkalmazni,

ÁLJA S ezt a lovasszázad hős parancsnoka mondja? MOZSARENKOV Elviharzott már az én századom. A por is leülepedett már utána. Itt most egy nepman — Frjazin a legnagyobb úr. Na meg Szadofjeva a fatelepevel. Az üzletemberek. Én meg mi vagyok --ötödik kerék.

ÁLJA (*keserű mosollyal*) A napokban olvastam egy verset: „A polgárháború szabályai a múzeumban üveg alatt pihennek... S nyaralójukban gramofonzenére mulatnak a nepperek ...”

MOZSARENKOV Mi ez a te tervedben? Ha jól látom, Perevozcsikov nyaralójának ,a telke?

ÁLJA Az egyik sarkát muszáj levágni belőle. Három-száz ölet.

MOZSARENKOV Háromszáz ölet elvenni egy híres ügyvédétől?

ÁLJA Nézd csak, Perevozcsikov telke másfél ezer négyszögöl. (*Mutatja a kiterített terven*)

MOZSARENKOV A kormányzóság minden főemberével kapcsolatban áll.

ÁLJA I-igen, elviharzott már a te századod .. .

Mária Brodovaja dugja be a fejét az ajtón

MOZSARENKOV Márfa ... Mi kéne?

Márfa bejön, meghajol

MÁRFA A tehenet megfejtem, a kemencét befűtöttem. Az emberemet megreggeleztem. Megyek, figyelem ezt a városi lányt, Álkat.

MOZSARENKOV S minek neked ez a városi lány? MÁRFA Hallottam az asszonyoktól, hogy le fogják lő-ni. Dejsz én a golyót is elkapom! A májusi csere-bogarakat elkapom, majd a golyót is elkapom. Így ... Igy... (Kezével a levegőben kapkod) Az asszonyok meg félnek a cserebogártól ...

MOZSARENKOV Minek őrzöd te, Márfa, a városi lányt. Nem a mi lányunk.

MÁRFA Majd én téged mindjárt... ! (Mozsarenkov felé csapkod)

MOZSARENKOV (nevet, hátrál) Jól van, na, jól van...

ALJA Ne hallgass, az asszonyokra, Márfa. Senki nem akar engem lelőni. Menj haza.

MÁRFA Ne énekeljek valamit?

MOZSARENKOV Most nem érünk rá dalokat hallgatni. Menj, mondtam, hogy menj. (Játékos fenyegetéssel) Ha nem, beültetek az elnöki karosszékből!

MÁRFA Hát bántottalak én téged... ? (Morog, hátrálva kimegy)

ALJA Sok mindent beszélnek itt róla...

MOZSARENKOV Sok mindent beszélnek, de minden nagyon egyszerűen történt. Az átkozott fehérék a férjét az ő szemé láttára lötték le. A két gyerekét ott helyben a falhoz csapták. Partizán volt a férje. I-igen... a fehérgárdát leverték, s most meg, nesze nektek, a nepper gyárat alapít. Belülről ő se más, burzsuj. (Izgatottan járkál a szobában) Hajlított bú-tor nélkül, beláthatod, nem élhetünk! Add azt a jegyzőkönyvet, Iván ! Az ördög vigyen el ! Cselekedj! Magam is bűnös ember vagyok. De mondok neked valamit... El ne feledd: egy isten áll mindnyájunk felett. S ez az isten: a lelkiismeret.

Hetedik jelenet

Szedoffjenéknél. Szergej Varfolomejevics és Larisza Makszimovna

SZADOFJEVA (vidáman) Ma majdnem agyonnyomtak a gerendák.

SZERGEJ VARFOLOMEJEVIC Drágaságom!?

SZADOFJEVA Egy egész gerendahegy megindult... Én meg — elugrottam! Jaj ... ! Egy olyan cifrát káromkodtam . !

SZERGEJ VARFOLOMEJEVIC' Lára ... de ez már...

SZADOFJEVA Barátocskám, én minden nap reggeltől estig az egyszerű nép közt vagyok. Jönnek hozzám a vállalkozók, a szállítmányozók, spekulánsok, parasztok, jönnek vagy telefonálnak a főnökök, akik ma-napság szintén nem az arisztokráciából kerülnek ki ...

SZERGEJ VARFOLOMEJEVIC (szünet után) Úgy élsz, mint aki hat lovon vágatna egyszerre. Elvesztettünk mi valamit, Larisza. (Cinkosan) Gyere, gyűjtsuk meg a lámpákat, csináljunk fényzőnt!

SZADOFJEVA Már megint nyomaszt a „sötétség” --rád jött a melankólia!?

SZERGEJ VARFOLOMEJEVIC Kedvesem, amikor... fiatal házások voltunk, te sokat csapongtál, néha az eszed is elvesztetted. Aztán mindent felváltott a gyöngédség. Ma meg se észvesztés, se gyöngédség.

SZADOFJEVA Az eszem most is elveszithetem: tudod, megvan még a jutalomkardom.

SZERGEJ VARFOLOMEJEVIC Talán már nem is emlékszel, hogy jelentél meg először nálunk... Még anyám is — pedig milyen szigorú, milyen kényes volt —, még ő is el volt töled ragadtatva. Csizmák dübörögtek a tükörfényes; parketten. S te megjelentél borkabátban, karddal az oldaladon, mauzerrel. Lovaglónadrágban. Egy új istennőt láttam benned...

SZADOFJEVA Most meg nagyon megfelelnék nekem a tartomány nagyasszonyának szerepe! Szerinted mi valamit elvesztettünk ... Hát akkor szerezzünk ! Mutass nekem példát! Miért ne lehetnél te a kormányzósági egyetem rektora? A hely még üres.

SZERGEJ VARFOLOMEJEVIC Nem is gondolok erre... és ... és furcsa, hogy te ...

SZADOFJEVA Drágám, a vegyészek közt számomra ' te vagy a második Mendelejev után. Persze, én nem vagyok a művelődési kormánybiztos, de egyesekkel szót érthetnék. Elősegíthetném a jelölésedet.

SZERGEJ VARFOLOMEJEVIC Egyáltalán nem vonz az adminisztratív karrier. És hogy... segíthetnél te engem előre?

SZADOFJEVA Összeköttetés, Szerjzsa. Kiváló pozíciót ajánlanak nekem a fővárosban.

SZERGEJ VARFOLOMEJEVIC (ironikusan) Tehát minden összeszimmel?

SZADOFJEVA Hát nem akard, hogy mindig melletted legyek a városban? Szeretsz te engem egyáltalán?

SZERGEJ VARFOLOMEJEVIC En?

SZADOFJEVA Amikor gyerekkoromban kiradíroztam az előzőleg rajzolt arcokat, tisztán láttam, hogy a ^{sze}mük szenved. Most pedig — belenézek a tükörbe, úgy látom, hogy valaki állhatatosan radírozza az arcomat. Ez olyan borzasztó... (Letöröl egy könny-cseppet)

SZERGEJ VARFOLOMEJEVIC Nem igaz, te a számomra virágzó almafa vagy, amelyről még egy szírom sem hullott a földre.

SZADOFJEVA Ó, Szerjzsa!

SZERGEJ VARFOLOMEJEVIC Olyan a hajad a napfényben -- mint az égő arany... Vakit az ablak.

(Odébb vonja az ablaktól, megcsókolja a feleségét)

SZADOFJEVA Hol a Mama és Violetta?

SZERGEJ VARFOLOMEJEVIC Azt hiszem, elment kutyakölyöknézőbe. És, elvitte Violetta is. (Kibontja a felesége blúzá)

Fűtve berohan Frjázin

FRJÁZIN Larisza Makszimovna .. Itenem! Elnézést, pardon... (Moccanás nélkül áll)

SZADOFJEVA Frjázin, tűnjön el.

FRJÁZIN Larisza Makszimovna, Szergej Varfolomejevics... Büntessenek meg, de nem megyek.

SZERGEJ VARFOLOMEJEVIC Már elnézést, hogyhogy nem megy el, kedveském? (Odamegy Frjázinhoz, hátrázottan megmarkolja a zakóját, jól megrázza) Mars! (Elnézi Frjázint)

FRJÁZIN (a földön ülve) Verjenek agyon, de hallgassanak meg!

SZADOFJEVA Mi van?

FRJÁZIN Rám törtek a gyárban bizonyos alakok. Kijelentették, hogy a fényesebb jövőért bizottság tagjai. Azt mondták, hogy magától Sislovtól jöttek ... Hallottak ilyet? „Magától Sislovtól?” Röviden, ezek a sislovisták átnézték a gyár könyvelését, és kiderítették, hogy kevesebb adót fizettem be az államnak, SZADOFJEVA Pénzt követeltek magától?

FRJÁZIN Azt követelték, hogy haladéktalanul fizessem be a pénzt gaz Állami Banknak! Mennék én a városba, befizetném. De huszonnégy órát adtak, mit ér az? Már este van, s ha holnap nem fizetem be, végem.

SZADOFJEVA És miért hoztam ezzel az üggyel? Ment volna a falusi tanácshoz.

FRJÁZIN Voltam, voltam Mozsarenkovnál ! Csakhogy ki nem... Előkapta a pisztolyát. Kiabált : ellenforradalmár, burzsoá tetű, becsapod az állami bankot, még ráadásul a kritikát sem bírod?!

SZADOFJEVA Talán igaz? Tényleg becsapja?

FRJÁZIN Felülmúlhatatlan Larisza Makszimovna, ki vétlen? De ezek, ezek a sislovisták azzal fenyegetnek, hogy bezárják a gyárat. Nekem meg nincs pénzem. Ötvenmillió rubel... szóval ebben a mai papír-pénzben, természetesen... Egy nagy szállítmány bécsi székét indítottam útnak nemrég. Nemsokára megkapom a pénzt, nem is kis összeget. De most... Adja-nak kölcsön, mentsenek ;meg !

SZADOFJEVA Ötvenmillió? Még ha papírpénzben is... Honnan lehetne egy közepes szovjet alkalmazottnak ennyi pénz?

FRJÁZIN Persze, persze ! Önök becsületesen, szerényen élnek... Ezt mindenki tudja... (Sokatmondóan néz Szadofjevára) Az ön becsületesége minden kétségen felül áll. De... utólik! Hiszen fenyegetőznek!

SZADOFJEVA Engem fenyegetnek?

FRJÁZIN Ne-nem, persze hogy nem önt! De ezek... hogy is mondják? Barbárok! Kényszerítették a fürdő vezetőjét, a tiszteletré méltó Szemjon Vasziljevicset, hogy sikálja fel a fürdő padlóját... És fölsikálta! Tüleröltette magát, s most a szívével fekszik. Össze-vesztettek néhány házaspárt, bebizonyították - itt a férjnek, ott a feleségnek -, hogy ki kit csal meg. És mindenben politikát keresnek! Mentsenek meg!

SZADOFJEVA Pável Nyikolájevics, pénzem nincs.

FRJÁZIN Szaggason szét, verjen agyon... Maga, Szergej Varfolomejevics, kimehetne a szobából.

SZERGEJ VARFOLOMEJEVICVS Hogyhogy kimehetnék. Otthon vagyok.

ÉRJÁZIN Könyörgök, kérem. Nekem... Én szeretnék négyszemkőzt beszélni Larisza Maks.zimovnával...

SZERGEJ VARFOLOMEJEVICVS Négyszemkőzt? (Hiányos öltözötű feleségére néz)

FRJÁZIN Ne méltózz, tassék aggódni!

SZERGEJ V ARI^S OLOMEJEVICVS Nem méltóztatok. (Ki-megy)

'FRJÁZIN Afrodité ...

SZADOFJEVA Frjázin, ne nyálaskodjék. Maga már nem gimnazista. (Rendbe szedi ruházatát) Feltételezzük, hogy elő tudom teremni azt az ötvenmilliót...

FRJÁZIN A lábainál halok meg!

SZADOFJEVA Tessék, haljon meg. Csak a térdemnek hagyjon békét. Egyáltalán, maga valamit eltévesztett, Frjázin. Nem maga ad nekem, hanem én gondolkodom azon, adjak-e magának vagy sem, ötvenmilliót.

FRJÁZIN (a saját kezét csókolja, amivel az előbb Szadojeva lábát ölelte) Amíg élek, nem felejttem el ezt a pillanatot. (Egy kis csomagot vesz elő a zsebéből) Bross. Ritka szép ötvösmunka. Kilencvenhat karátos. És briliánsok a foglalaton és közepén... Nézzé csak.

SZADOFJEVA (tettett közömbösséggel nézegeti a bross) Hol jelenhetnék én meg egy ilyen brossal...! FRJÁZIN Ez legalább érték. Hát mi ma a pénz?

SZADOFJEVA (elrejtja a bross) Egy pillanat... (Ki-megy, visszajön, odaadja a pénzt Frjázinnak) FRJÁZIN Csodálatra méltó asszony ...! (Elmegy)

Szergej Varfolornejevics jön be

SZERGEJ VARFOLOMEJEVICVS Na, hát a tőle-á-téte Frjázinnal?

SZADOFJEVA Védelmet keres. Mindenki azt akarja, hogy megvédjék és megsajnálják. (A férjéhez bújik) Védj meg engem, bűnös asszonyt, bűnös asszonyt, részeg asszonyt...!

Nyolcadik jelenet

A házban, ahol Batyunyina lakik, lecsavart petróleum-lámpa fénye világítja meg Alja és Okatyev alakját

ALJA Hajnalban keltem ma, s minden olyan bánatos volt, mintha hideg víz itatta volna át a levegőt, s hatalmas, áttetsző cseppekben szállt volna a lapu-levelekre. Ez maga volt a bánat, ezt lélegeztem be. És valahogy olyan könnyen és, mélyeket lélegeztem az ember...

OKATYEV Áljenka, ha tudnád, hogy féltetek ... Borzalmas idők járnak. Egyrészt a banditák, másrészt Sislov a maga halandzsájával a „fényes jövőről”. Menekülni, menekülni...! Drágám, készülődj! Szedd össze a papírjaidat. (Zseborájára pillant) Elfutok a fatelep istállójába, gyorsan befogom a lovakat. Be-ülünk a bricskába és repülünk...! Velünk együtt rohannak az éjszakai fellegek, fekete fák suhannak el mellettünk, dübörög az út... S már nincs is mögöttünk semmi, csak a szél súvít, csak magunk vagyunk meg a végtelen szabadság... Hallod? Na, megyünk? Vagy inkább vonaton?

ALJA Értsd már meg végre, mit jelent az, ha én innen elmegyek. Hogy megjárod. Az elvtársaim megvetéssel löknek el maguktól. Rosszabb a halálnál...

OKATYEV Vannak az elvtársaid között komoly emberek, azok megértenek majd s megbocsátanak.

ALJA Azt akarom, hogy itt egyszer felépüljön egy város, s boldog emberek éljenek benne. Hogy minek fognak majd örülni, mitől fognak sírni, nem tudom. De hogy mit kell tennem ezért a még ismeretlen boldogságért most, azt pontosan tudom. Aljosa, az én családomban mindig a szilárd meggyőződést becsülték. S ha az megtört valakinél, az olyan dübörgéssel és recsegéssel járt, mintha ágyúkból lőttek volna, vagy egész erdő szakadt volna ki a földből... (Nevet) Egyszer a polgárháborúban már az akasztófa is készen állt számomra, és én bűvészmutatványokat adtam elő!

OKATYEV Szentimentális emberek voltak a hóhéraid.

ALJA Ne félj semmit, te erős vagy. (Megcsókolja Okatyevet) Most pedig menj, késő van már. Éjszakánként, tudod, csibészkednek itt. Nem kell eléjük kerülni.

Sislov jön be. Csizmában van, oldalán tábori táská, övén bőrtokos revolver

SISLOV Csak csengetek, csengetek ... Mi van, Batyunyina a telefonoddal? (Odamegy a telefonhoz, úgy tesz, mintha a hibát keresné) Úgy néz ki, a készülék rendben van... A központot pedig nem fogom felhívni. Semmi közöm most hozzá ...

ALJA Ványecska, miért vagy ilyen hivatalos, revolver-rel?

SISLOV Egy újabb banda garázdálkodik a járásban. Valami volt tiszt vezetni. Az aktivisták fegyvert kaptak.

ALJA Ihatnál velünk egy teát.

SISLOV Egy kis vodkát vagy kisüstit meginnék egy pohárral.

ALJA Bocsáss meg, alkoholt nem tartok.

SISLOV Nagyon összeilletek ti ketten. Olyan intelligensek vagytok. Bágyadtak. Ezek szerint te becsaptál engem, Batyunyina?

ALJA Te magadat csaptad be, Iván.

SISLOV Én meg azt hittem, ezüstködből való vagy, maga a világosság, de nem... Nyilvánvaló szerelmi viszonyotok tényének talaján, barátocskám, minden megváltozik. (Tábori táskájából papírokat vesz elő) Töltsétek ki ezeket a kérdőíveket. G-éppel van írva. A kérdések világosak. Ugyanilyen világosan, de kézzel írva válaszoljatok.

OKATYEV Harmincnégy pont!

ALJA Miért kell nekünk bármilyen kérdőívet kitölteni?

SISLOV Nagyon jól tudjátok, hogy olyan bizottságnak vagyok, az elnöke, amely törvényesítve lett a falunkban.

OKATYEV És mindez csakis a fényesebb jövőért van-e?

SISLOV Egész életünk a jövő alapja.

ALJA Már értem, hová akarsz kilyukadni.

OKATYEV (végigfut a kérdőíven) „Ki volt az ön apja, anyja, nagyapja, dédapja anyai és apai ágon? Hol laktak életükben, és hol haltak meg...? (Sislovra néz) Hozzá tartozóik közül ki menekült a fehérgárdistákkal vagy egyébként külföldre?” Iván Lukjánics! (Sislovnak olvassa) „Családi, valamint egyéb intim és nemi kapcsolatai? Mikor, kivel? A nők (férfiak) neve, keresztnéve, életkora és szociális állapota...”

Alja nevet

SISLOV Nincs ebben semmi nevetséges. Az eszmémet testesítem meg. Ez megváltoztatja, tisztábbá teszi az embert, tehát megjavítja a magánéletet is - többek között.

ALJA Ó, milyen unalmas eszme!

SISLOV Unalmas? Az eszme, természetesen száraz... mint a puskapor.

Okatyev akkurátusan összehajtogatja a kérdőívet és zsebre teszi

ALJA Itt a válaszom, Ványecska, az összes, összes, összes kérdésedre! (Eltépi a kérdőívet)

Kilencedik jelenet

A fatelep irodája. Belép Mlagyencev, és Szadofjeva lakomájáról a már ismerős, hangjavesztett vendég Miszlivec

MISZLIVEC *(hivatalos hangon)* Elégedetlenek magával, Mlagyencev. Parancsot kaptam, hogy mondjam meg.

Mlagyencev tisztelettel hallgatja, katonásan kiegyenesedve és a fejét kissé leszegve

Őn és az emberei rosszul dolgoznak. Hát az a tűz .. , Tűzijáték, üres pufogás. A földmérők egypár égéssel megüszták. A főnöknőjük pedig, Batyunyina — és ez a legfőbb kifogás ön ellen — vidáman él és folytatja a munkát. Ön túlságosan is belemerült a fakeskedelmi ügyletekbe. Szadofjevával együtt... Nem bőkött ki véletlenül magáról valami feleslegeset egy őszinte pillanatban?

MLAGYENCEV Hát hülye vagyok én? Az a nő vörös MISZLIVEC Legyen óvatos. És ne késlekedjék. Meg-értett engem?

MLAGYENCEV Megérteni megértettem, de hát veszélyes. Batyunyina földmérői közt két, de lehet, hogy három csekista van most. Ez biztos, az én szemem kiszűrja őket.

MISZLIVEC A határidő — augusztus közepe.

MLAGYENCEV Meglesz.

MISZLIVEC Volt szerencsém. *(Elmegy)*

Szadofjeva jön be

SZADOFJEVA Mit kerestett itt a zene- és énektanár'

MLAGYENCEV Ő vezeti a fűvőzenekart. Próbára hívott. Én vagyok az izé, az üstdobos.

SZADOFJEVA Sislov még nem kergetett el a bizottságból? Mlagyencev mosolyog

Hogy mivel foglalkoznak a sislovisták, nélküled is tudom. Eljut hozzám a híre. Azt mondd meg, mik a szándékaik?

MLAGYENCEV Sislov azt még nekem sem tárja fél. Pedig, azt lehet mondani, én vagyok a jobbkeze. Nagyon érdekli, hová ment el az a számodra ismerős vagon liszt. Azt hiszem, nem a fánál, nem a fűrészfűrész-árunál, hanem annál a vagon lisztnél kezdi ügyedet felgöngyölni.

SZADOFJEVA Az enyémet? Csak az enyémet?

MLAGYENCEV Az én papírjaimban az a vagon nem szerepel.

SZADOFJEVA Júdás vagy, Názár. De rendben, legalább megmondtad, ezért is köszönet jár. MLAGYENCEV A fő veszély ezután sem Sislov, ha-nem Batyunyina marad. Úgy eltűnteti a fatelepet, mint egy pohár vizet.

SZADOFJEVA *(szünet után)* És ha becsempésznek a kis bőröndjébe ilyen mai papírokban vagy százötven milliót? Aztán a bőröndöt felnyitnánk. Szemtanuk előtt. És felvennénk egy jó kis jegyzőkönyvet. Rossz-indulatú, korrupció nőtsemély. Akkor majd bizonyítva lesznek a híresztelések.

MLAGYENCEV Százötven millió? Egy kicsit sok. Ha átszámítjuk rendes rubelbe, akkor is nagy pénz, ezrek.

SZADOFJEVA Kis pénzzel senkit sem lehet rajtakapni. Sajnálod a pénzt? Akkor — megtelezhetjük a ki-adást... A felét te adod, a felét én.

MLAGYENCEV Rendben, de elég lesz százötven millió.

És nagy címletekben, azt könnyebb számolni, s ne kerek összeget, hanem egy kis ráhagyással.

SZADOFJEVA Ki csempészi be a pénzt?

MLAGYENCEV Ha már úgyis Júdás vagyok...

Belép Okatyev, Mlagyencev távozik

OKATYEV Megjelent Sislov a bizottságával. A fuvarosok munkakörülményeit vizsgálja.

SZADOFJEVA Már a szakszervezet helyett is ő dolgozik? Alekszej Vasziljevics, a Baty yinával való idilljével maga ellen hangolta Sisl!) ,n

OKATYEV *Mi közöm nekem S'islovhoz?*

SZADOFJEVA Ohó, Sislov már kiterjesztette tevékenységét a falun túlra is. A körzetben is tartanak tőle, a járásban is. És miért? Mert információk vannak a kezében. Itt, a faluban van sok kormányzósági dolgozó nyaralója. Sislov pedig éveken keresztül hall-

, gatta a telefonbeszélgetéseiket. Az intim szálaknál ragadja meg az embert. Ki kinek a szeretője? Ki miből él? Hűzza, hűzza ezt a végét a szálnak, s felfejti az egész ember életét. Becsületesen bevallom, én félek tőle. Találja már meg vele a közös hangot. Be-széljen vele őszintén Batyunyina iránti érzelmeiről... Tudja, akármilyen furcsa, de Sislov romantikus! Egyből megenyhül... Nem akarom maga miatt Sislov kötekedéseinek kitenni sem magamat, sem a fatelepet. *(Elmegy)*

Sislov jelenik meg

SISLOV Jó napot, technikus elvtárs. .

OKATYEV Jó napot. *(El akar menni)*

SISLOV Elnézést, maradjon még, legyen kedves. Mit

mérgelődik! Csak nyugodtan. Itt egy szék. Üljön le.

OKATYEV Én? Mondja, lehet, hogy összetéveszt vala-kivel?

SISLOV Nem, éppen hogy magával akarok bensőségesen

elbeszélgetni. Meg akarja védeni a forradalmat?

OKATYEV Kítől kell megvédeni?

SISLOV Mindenkitől, aki szét akarja hordani, mint egy feleslegessé vált barikádot ... Kellene a bizottságunkba egy képzett értelmiségi. A társaim hiányolják a finomságot. Hát úgy döntöttem, hogy megnyerem magát. Alekszej Vasziljevics.

OKATYEV Maga megörült!

SISLOV Számítottam rá, hogy ellenkezni fog, számítottam...

De nem gondoltam, hogy ilyen primitív módon.

OKATYEV Mi az ördög! Primitív módon... Ki maga, hogy

ítélkezik, rendelkezik?!

SISLOV Én vagyok a nép. Ezért néha goromba és fagragatlan is lehetek. Én vagyok a sokaság, a rengeteg, a tömeg, s az nem mindig rugalmas. Egy pillanat alatt meglódul, s összenyom, eltapos mindent. *(Balra néz, ujjával hív valakit)*

Sislov egyik társa tűnik fel, Kluty-Kluty. Kis növésű, rövid lábával, széles fenekével és hosszú nyakával egy palackra emlékeztet, innen a csúfneve

Nézd csak meg, Kluty-Kluty ezt a politikailag iskolázatlan embert...

KLUTY-KLUTY Nézem, Iván. Döngessem el? Döngessenek egy kis megértést bele?

SISLOV Hagyd a vicceidet.

Kluty-Kluty eltűnik

Idegenkedik a társaságunktól? Mi lovagok vagyunk, barátom, Alekszej Vasziljevics, az igazságosság lovagjai. Az ön feladata a mi bizottságunkban a lehető legszemélyesebb lesz. Az ilyen munkától, igaz, más nagy-ságrendben, igen nagy személyiségek sem tartották távol magukat. Olvasta maga Christopher Marlowe-t?

Okatyev hallgat

Minden bizonnal nem. Nos, van olyan feltevés, mely szerint nem Shakespeare írta a neki tulajdonított darabjait, hanem Marlowe. Több más lehetséges szerző közt. És mellesleg ez a szabadgondolkodó nemcsak irodalommal foglalkozott, hanem más dolgokkal is — hazája érdekében. De még sorolhatnék másokat is. Sokoldalú személyiségek! OKATYEV Nem akarom, hogy a legkisebb közünk is legyen egymáshoz, s nem is lesz!

SISLOV Akarni is fogja, lesz is. *(Jelentősegteljesen)* Vagy kénytelen lesz elhagyni a falut... Ide figyeljen, hát tényleg nincs elege abból, hogy megalázkodik Szadofjeva előtt...? Tudja meg, kedvesem, hova ment el az a vagon a liszttel, ami itt akadt el a fa-telepen ! Jó ügyet bízunk magára, Okatyev. Bizo-

nyítsa; be, hogy nem indokolatlan a bizalom. *(Átöleli Okcttyevet, dúdol)* „Út, gondolkodott Gromoboj ... És végül elszánta magát: megvágta az ujját és azzal irt alá. S az ördög fogta az aláírást és elment ... Azt mondta : Visszontlátásra, barátom !”

Függöny

MÁSODIK FELVONÁS

Tizedik jelenet

Mcsiszlávszkij színész családjának nyaralója a faluban. Mcsiszlávszkij és felesége barátai gyűltek össze: Tyerentyij Pászinkov költő, Danyuil Petrovics Perevozcsikov ügyvéd, Szadoffjeva, Szergej Varfolomejevics, Okatyev, Mozsarenkov, Miszlivec. Itt van Sislov is. Maga Mcsiszlávszkij nincs a nyaralóban, őt, mint később kiderül, sokáig várták, majd nélküle kezdték meg az estélyt. Tyerentyij Pászinkov szavalja saját hőskölteményét, ahogy az gyakran előfordul, deklamálva

PÁSZINKOV Egymásra lelték

a bátrak,
okosok,

Emberi elménk

fényes
csillagi.

Ujjongó öröm

himnusza
harsogott

Rablánc csörgését

már
nem hallani

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Pardon ... A költő verset mond... Maga meg horkol.

Sislov összerázkódik, udvariasan Nagyezsda Klementyevnára mosolyog

PÁSZINKOV *(előrejön és patetikusan befejezi költeményét)*

Felsőhajt a nép

s szippantja szaporán

A forradalom ózondús

legét
És vissza nem fordítja senki,

nem ám,

a történelem pörgő

kerekét.

A vendégek tapsolnak. Hangos beszélgetés. Hangok. — Oriási! Micsoda szenvedélyek! Igen, csodálatos költemény! Elnézést...

. :Hát ezt elnézem.

A vendégek a költemény szerzőjének egészségére isznak

SISLOV A pátosz ringatott el...

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Egy kicsit túltöltött, Sislov elvtárs.

SISLOV Ivánnak hívnak. S ha meg akar tisztelni, az apai nevem Lukjánics. Nem áll önnek jól a sápadt arc, Nagyezsda Klementyevna. Ritkán jár a nyaralóban. Mindig csak a város meg a város. Minél közelebb Perevozcsikovhoz?

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Micsoda ostobaság!

SISLOV Ha jól tudom, az ön papácskája, az elsőrendbeli kereskedő, a milliomos Zamencev elmenekült Oroszországból... Maga meg szerelmes volt Mcsiszlávszkij színészbe — és maradt. De ki segített ezt a nyaralót megmenteni az elkobzástól ? Senki más, mint Perevozcsikov. Kihasznlva azt, hogy ön a proletár értelmiségi Mcsiszlávszkij felesége lett.

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Csenedesebben, Iván Lukjánics ... Maga nem is sejti, milyen aranyos. *Lehet, hogy még az én színészemnél és ügyvédemnél is aranyosabb!* Kár, hogy nem közömbös ez iránt a földmérő, Batyunyina iránt... *(Mosolyogva könnyedén*

meglegyinti Sislov arcát) Kérem, ne fecsegyen felesleegsen, és ne igyon. *(Közelebb megy Sislovhoz)* Csókoljon meg. Senki nem lát minket. Ott nyüzsögnek.

SISLOV *(zavarban)* De minek csókoloznánk?

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA *(megcsókolja Sislovot)* Hát ezért! Nincs olyan messze a város, harmincöt verszta. Maga is bejárhatja. Talán nem szeretné meg-tudni, miből vannak a milliomosnők? *(Elmegy a vendégekhez)*

SISLOV Tehát ilyen az, ha az embernek hatalma van...? Elég ocsmány.

A vendégek között, akikhez már Nagyezsda Klementyevna is csatlakozott, Perevozcsikovot látjuk

PEREVOZCSIKOV *(a költőhöz fordul)* A siker, a siker — fárasztó dolog! Nekem is gyakran tapsolnak; a költő és az ügyvéd a közönség kedvencei. És mind-ketten a jót védik az emberben ...

SISLOV *(jókedvében nótára gyűjt)*

Erdő mélyén, zöld erdőben

Madár dalol, dala száll,

Párját hívja vissza már.

MISZLIVEC *(majdnem basszus hangon szól, Sislovot csüfolja)* Micsoda megdöbbentő hangja van a mi telefonistánkknak.

SISLOV Kérem az iratait.

MISZLIVEC Hiszen ismer engem.

SISLOV Az ,a rend, hogy maga most nekem megmutatja az iratait.

MISZLIVEC Milyen jogon?

SISLOV *(rátűt revolvere tokjára)* Az iratait. *(Átlapozza az igazolványt, visszaadja)* Tudja maga, mi az la jog? Gondolja, hogy szüksége van rá?

Miszlivec leplezett iróniával hallgatja

Ha jogot adnak magának, azonnal teleereszti a nadrágját. A megszokás hiányában. A joggal tudni kell élni, uracskám.

Álja Batyunyina jön be

ALJA *(Mozsarenkovhoz megy)* Avgyej Mihalics, tudja, mit műveinek Sislov legényei... ? A faluban nem is hívják őket másként, mint sislovistáknak. Nahát, meg-jelentek a munkatársaimnál a hülye kérdőívükkel és erősködnek — töltsétek ki azonnal. A fiúk, természetesen... hát egyszóval elküldték őket ... Veszekedés, egyre élesebben. Verekedés. Odafut a rendőr, Zsityájev, békítgeti őket. Mit gondolsz, mi lett a vége? Négy elvtársamat elkapták — s lecsukták őket. A rendőr meg tehetetlen volt...

MOZSARENKOV Zsityájev felhívott ebben az ügyben.. Fel van háborodva. Hé, Sislov!

SISLOV *(odamegy)* Furcsa modorod van, elnök. Hívhattál volna embermódra.

MOZSARENKOV Engedd el Batyunyina embereit.

SISLOV Csak hűljenek le.

ALJA Nekem dolgoznom kell !

SISLOV Minden munka szilárd elvi alapokra épül. Így-igy. Idegenek? Kérdőívet kapnak, hogy töltsék ld. Amúgy becsületesen. 'Ök pedig? Káromkodnak meg verekednek.

Odamegy Perevozcsikov. A vitatkozók körül fokozatosan összegyűlnek a vendégek

PEREVOZCSIKOV *(Sislovnak)* Hallgasson meg, eltúlozta maga azt a kérdőívet. Harmincnégy pontja van, ahogy mondják?

SISLOV A tiszta embert százharmincnégy sem hozza zavarba. A mindenféle jöttmentek pedig, azok igen, félnek a kérdőívtől.

PEREVOZCSIKOV Röviditse le. Legalább az ősök számát csökkentse. Hagyja meg a nagyapákat, de törölje a dédapákat.

SISLOV Rendben, a dédapákat törölni lehet. Igaz, valaki azt írta, hogy nem tudja, ki volt la dédapja. Az-tán kiderült, hogy rendőrtiszt.

PEREVOZCSIKOV Hány embere is van a bizottságban?
SISLOV Tizenegy. Főleg munkások és alkalmazottak.
PEREVOZCSIKOV A jog szempontjából nézve egy ilyen bizottságot be sem lehet tiltani. De... maga, Mozsarenkov, igazán a helyére tehetné ezt a... hm... kezdeményezést.

ALJA Szép kis kezdeményezés ! (Sislovhoz) Te mi, -e gondoltál, amikor lecsuktad a fiúkat? Holnap fel kell derítenünk, fel kell mérnünk a bányát!

PEREVOZCSIKOV Miféle bányát?

ALJA Itt a faluban, a külső utcák alatt. Valaha sót bányásztak. Régen nem művelik már. Fontos, hogy az üzemek ne kerüljenek a föld alatti üregek fölé. (Sislovhoz) Holnap reggel minden emberemre szükségem van !

SISLOV Van benne ráció. Bebizonyítottad. Kiengedem őket. Mindjárt rendelkezem.

ALJA Érdekes! Rendelkezik! És ha holnap nem dolgoznánk, hanem pihennénk? Nem engedné ki őket?

SISLOV Lehet, hogy nem.

ALJA Akkor talán kerítsd körül a falut szögesdróttal!

SISLOV Ne rongáld a drága idegeidet! A telefon még most is az emeleten van, Nagyezsda Klementyevna?

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Igen. Elkisérem. (Kimegy Sislovval)

PEREVOZCSIKOV (Mozsarenkovhoz) Azt mondják, éheznek ez a Sislov. Nincs munkája. Igaz ez? MOZSARENKOV Ki tudja.

PEREVOZCSIKOV Azt mondják, az édesanyja beteg, meg ott van még a húga... Talán visszaengedhetné a régi helyére?

MOZSARENKOV Nem tehetem. Megsértette a telefonbeszélgetések titkosságát. Szentélybe hatolt be. Bár ő tiltakozik, nem szentélybe, aszondja, hanem a múlt piszkába. Mindegy, akkor sem adott neki senki jogot, hogy kibeszélje a telefonban hallottakat. Ha leveszik is érte a fejemet, akkor sem engedem őt többé a falusi telefonközpont tájékára sem.

PEREVOZCSIKOV Igen. De az éhes ember mérgesebb.

MOZSARENKOV A mérges kutyát megláncolják.

Sislov és Nagyezsda Klementyevna térnek vissza

SISLOV Minden rendben, Battyunyina.

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA (Perevozcsikovnak) Úgy látszik, Vitalij Nyikityics ma már nem jön. (Lehalkított hangon) Itt maradsz?

PEREVOZCSIKOV Boldogan.

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Menj el a többiekkel, aztán gyere vissza.

PEREVOZCSIKOV (hangosan) Itt az ideje, hogy a háziasszonyt pihenni hagyjuk. Vizontlátásra.

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Nagyon örültem... (Ez az összes vendégnek szól)

Felébred Tyerentyij Pászinkov, a költő

PÁSZINKOV Ő, már mindenki indul? Milyen az a sor:

a forradalom ózondús *legét*... Jól hangzik, nem?
NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Páratlanul. SZADOFJEVA (útban kifelé) Köszönet, Nagyezsda Klementyevna. Csak az a kár, hogy Vitalij Nyikityics nem jött ki.

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Nagyon sajnálom, de majd holnap számon kérem rajta.

A vendégek indulnak. Okatyev és Alja az ajtó felé megy

SISLOV (utánaszól) Alja... !

Alja hátranéz, nem szól egy szót sem, kimegy

Köszönet a vendéglátásért, a kedvességért. (Meghajol, elmegy)

Nagyezsda Klementyevna leszedi az asztalról, ami felesleges. A kisasztalra virágvázát, egy üveg bort és két talpas poharat helyez. Új lemezt tesz a gramofonra. Csendes, kellemes dallam hangzik fel.

Perevozcsikov tér vissza

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Tölts bort. Ritkán találkozzunk mi, Dánya.

PEREVOZCSIKOV (bort tölt) Az ügyek meg az ügycskék.

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Igyunk arra, hogy gyakrabban találkozzunk? (Megcsókolja Perevozcsikovot, elhelyezkedik annak ölében) Erdes arc, kemény szája!

PEREVOZCSIKOV Nem tetszik?

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Ellenkezőleg. Az én, Vitálikom arca elpuhult a sok sminkeléstől. Mindig püderszaga van. Milyen jó, hogy rn,a nem jött.

PEREVOZCSIKOV Én tisztelem Vitalij Nyikityicset, elkápráztat a tehetsége... De látod, itt vagyok -- veled...

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Egy életre...! Ugye? Igen-igen ! Szülők neked egy csomó aranyos ügyvéd-csemetét.

Mcsiszlávskij lép be

MCSISZLÁVSZKIJ Elnézést.

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA (felpattan Perevozcsikov öléből) Vitalij ... ! Miért késtel ennyit...?

Perevozcsikov a sarokba megy, hátat fordít a házas-párnák

MCSISZLÁVSZKIJ Ne haragudj, Nagyusa. Akarattal késtem el... Úgy áll a dolog, hogy egy párszor már felhívtak... Hol férfi, hol női hang... A színházba telefonáltak. Valami bizottság nevében közölték, hogy... hm... „ki akarják nyitni a szememet a feleségem ügyeit illetően, és hasznosak kívánnak lenni. családi életem szempontjából”.

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Disznóság!

MCSISZLÁVSZKIJ Es kereken ki is mondták, hogy te,

Nágya, és maga, Danyiil Petrovics... Hát így... Ma már nem tudtam uralkodni magamon... NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Telefonálhattál volna,,

értesíthetted volna... figyelmesebb lehetted volna!

MCSISZLÁVSZKIJ Figyelmes? (Mérgében levágja a széket) Bocssás meg... De hiszen mondom, hogy akarattal késtem. Nagyon nehéz a lelkem. Ocsmány helyzet. Vizontlátásra. (Elmegy)

PEREVOZCSIKOV (csend után) Fölöttébb ostoba eset történt velem ma reggel ... Megyek a városban. Szemben velem elszabadult egy kutya - mancsaival egyenesen a vállamnak esik! A kezemmel eltakarom az arcomat, a kutya meg letépi a fejemről a kalapot, és, elszalad a kalappal a fogai közt. Azonnal arra gondoltam: ez rosszat jelent.

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Misztikum.

PEREVOZCSIKOV Misztikum? Lopás! Ez a Sislov

meg... Bocssás meg, Nágya... De ma már nem maradok itt.

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA (hisztérikusan) Csodálatos! Micsoda nemes lelkek! Az egyik jobb, mint a másik... Mindent megoldanak!

PEREVOZCSIKOV Igyál egy kis vizet. Na! NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Hálásan köszönöm. PEREVOZCSIKOV Hagyd abba a rohangálást! NAGYEZSDA

KLEMENTYEVNA Drágám, ha te most

elmegy, akkor... Kész ! Vége ! Döntsd el !

PEREVOZCSIKOV De én is ocsmányul érzem magam.

NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Egész éjjel ülhetsz és

olvashatsz. Ahogy akarod. De azonnal elmenni és itt hagyni engem ebben az állapotban. Határozz, Dányecska.

PEREVOZCSIKOV Adj egy vastag könyvet. Meg egy példét.

Tizenegyedik jelenet

Szoba abban a házban, ahol Alja Battyunyina lakik. Alja és Okatyev jön be. Alja egy papírdarabot vesz észre a földön. Felveszi, átfutja és zsebre teszi

OKATYEV Üzenet? Kitől?

ALJA (nem akarja elkeseríteni Olcatyevet) Badarság.

OKATYEV Mutasd !

ALJA Teljesen érdektelen...

OKATYEV *(elveszi Aljától a cédulát, olvassa)* „Batyunyina, ma lejár a határidő, amit kaptál. Ha estig nem tűnsz el a faluból, meghalsz.” Aljenka? Ki üldöz téged?! Még mi sem tudunk rájönni, pedig mennyire igyekszünk.

ALJA „Mi ... !”

OKATYEV Határidőt szabtak?

ALJA Az első cédulát múlt kedden kaptam. Egy hetet adtak.

OKATYEV S te egy szót sem szóltál nekem!

ALJA Minek? Azt a cédulát átadtam Mozsarenkovnak, Ő meg elvitte a kormányzósági csekába.

OKATYEV S miért nem hallgattál rám már előbb? Ma éjszaka a szobában fogok ülni, mintha odaszegeztek volna. Reggel pedig elmegyünk a városba. Menj el a kormányzósági tanácshoz, és mondj le az expedíció vezetéséről! Erről az egész munkáról. Nem neked való ez.

ALJA Hát kinek?

OKATYEV Hagyd, nincs most idő vitatkozásra.

ALJA Nem, ma nem kerülhetjük el a vitát. Miért lép-tél be Sislov bizottságába? Al fosa ...

OKATYEV Undorodtam. Érted? Szadofjeva, Frjázin mellett... Azt akartam, hogy közöm legyen [a harchoz] Nem is egyből egyeztem bele, de aztán kedvvel csináltam...

ALJA Látod, engem eldugnál egy csendes kuckóba, magad pedig... Mivel csinált neked kedvet ez a helyi Robespierre?

OKATYEV Robespierre? Nem, naiv, jólelkű ember! Elhatározta, hogy jobbá teszi a föld atmoszféráját. Mert hogy gondolkodik: ha nem volnának növények, a levegő túltelítődne fájdalommal, sötét szenvedélyekkel és gonosszaggal, ami mind az emberekből ered. A növények pedig mindezt elnyelik. Nem könnyű nekik, ők szegénykéek, szintén átélnek ezeket a szenvedélyeket, feldolgozzák, és frissességet és tisztaságot lehelnek ki. Ezért érezzük magunkat olyan jól, ezért nyugszunk meg a zöldben. Láttad, a lakosság már a gödröket a leendő park fáinak? Sislov az ideális, harmonikus természet világát hirdeti, a nap, a fény birodalmát, ahol az emberek a szeretet, a barátság és testvériség köti egymáshoz.

ALJA Miféle testvériség? De hiszen ő provokál, a kákán is csomót keres, ijesztget...

OKATYEV Tényleg?... Nem, nem, a bizottság csak az ártalmas embereknek állít csapdát... De abban semmi rossz nincs.

ALJA Te politikai dedós! Hol dédelgettek téged a forradalom napjaiban? Milyen melegházban. És egyáltalán, ki vagy te ... ?

OKATYEV Mennyit szenvedtem már e kérdés miatt. — ki is vagyok én? Még az egyetlenem kezdődött. Körülöttem voltak kisokosok, volt párbajhősök, megveszekedett kártyások, sültbolondok, végül egyszerű rendes fiúk. „Rendes fiú” — az is valaki. Engem pedig az a gondolat kintott, hogy én semmilyen vagyok Mozgó üresség. Úgy tűnt, hogy az emberek nem rám néznek, hanem átnéznek rajtam. Mintha testetlen semmi lennék. Vagy átmennek rajtam, ha tömegben vagyok. Lyuk a tömegben. És mindez addig tartott, amíg Sislovvaal nem találkoztam. Ő adott nekem erőt, karaktert.

ALJA Milyen különös... Ilyen gondolat kintott téged! De én szeretem az arcodat. Annyi rajta a talányos, kedves kialakulatlanság... Te egyszerűen nem tudod, milyen csodálatos vagy.

OKATYEV Fantasztikus... Lehet engem szeretni? ALJA Esztelenül!

OKATYEV Hát legfeljebb úgy. *(Megcsókolja)*

ALJA Aljoszenka ... !

Az ablak mögött lépések hangzanak

Engedj el! *(Lecsavarja a lámpát)*

OKATYEV *(kinéz az ablakon)* Eltűntek a sarok mögött. Ketten vagy hárman voltak.

Alja és Okatyev az elsötétített szobában állnak: Hirtelen kiáltások hangzanak, majd lövések. Alja browningjával kiszalad a házból. Utána Okatyev. Nemsokára Mozsarenkovval térnek vissza

MOZSARENKOV *(a karját a melléhez szorítja)* El-ment ...

Rájött, hogy őrséget ...

ALJA Miféle őrség?

MOZSARENKOV A csekisták örködték a mellékutcában.

En meg — velük. Az a gaz pedig, úgy néz ki, rád vadászott ...

ALJA Rám? De miért lóttek?

MOZSARENKOV Ő lőtt. Sötétben, de pontosan. Szinte megdöbbenő ... idevaló ... a faluban lakik ... Ládd ... alighanem ... én meg azt hittem -- könnyen... Nem, úgy látszik, alaposan eltalált... *(Összeesik)*

Alja és Okatyev odaszaladnak Mozsarenkovhoz ALJA

Ki lőtt?! Ki . . . ? Avgyej Mihalics ! Kedves

Tizenkettedik jelenet

Impozánsan emelkedő márványlépcső, oszlopokkal és egy terem hatalmas kandallóval és viharvert csillárral, amely tehetetlenül lóg a mennyezetről. Ltt, Szuzájev földbirtokos egykori kúriájában helyezkedik el a sislovista bizottság. Fűvózenekar zenél Miszlivec vezénylete alatt. A falu lakói a ház mellett és a teremben vannak, ahol Sislov rendelkezik. Hangos beszéd, mindenki mozog. Balról, az oszlopok mellett taligán, a kerekek alá helyezett deszkán gránittömböket szállítanak, Férfiak és nők húzzák a taligát. Még a gyerekek is beállnak szüleikkel a nehéz taligát húzni. Fönt, az oszlopok között vörös drapéria, rajta fehér betűkkel ez áll: „Haladéktalanul megteremtjük a paradicsomot a földön!” A teremben összegyűltek között ott látjuk Sislovon kívül Alját, Okatyevet, Nagyzezsda Klementyevnát, Szadofjeneket, Ptyunyka falu lakói és nyaralói lelkesen dolgoznak azon az ügyön, amit Sislov gondolt ki. Itt vannak Sislov legközelebbi munkatársai — Mlagyencev, Kluty-Kluty. Mindenki a lehető legegyszerűbben öltözött, mert a munka, amit végeznek, piszkos. A taligát vezető paraszt megbotlott, a taliga lezökkent. A deszkáról. A paraszt átkozódik. Otthagyja a taligát, beszalad a házba. Odafut Sislovhoz

ELSŐ PARASZT A fenének nekem ez a te paradicsomod ! Már a taliga sem bírja... Ötrödször fordulok. Kivagyok, mint a kutya. *(Liheg)*

VERHORUB Vékonybélű vagy, úgy látszik. Kevesebbet tegyél rá. Együtt dolgozni — tiszta gyönyörűség !

MASODIK PARASZT Minek Mozsarenkovnak egy eke kora monstrum? Meghalt — legyen neki könnyű a föld!

VERHORUB De *testvéreim*, egy hősnek állítunk em-léket !

FRJÁZIN Nagy, túl nagy az emlékmű. Még ha Mozsarenkov elvtárs forradalmár volt is, és én becsültem...

AGAFJA JURJEVNA *(támogatja a férjét)* Minek ekkora? Egészen a fellegekig ! Ez harminc méter. Ki volt az a hülye, aki kigondolta?

SISLOV *(mint mindenki, ő is nyakig a munkában)* Óvatosabban, madame Frjázin! Itt nem hülye gondolkodott, hanem szobrász. *(Megmutatja a rajzokat és vázlatokat, meglebegteti a levegőben)* Harminc méter, no és? Egy ilyen polgárháborús hősnek, mint Mozsarenkov, ötven méter se lenne sok ! Mondhatni önmagát áldozta fel, hogy megmentsen egy rendes embert, Alvetyina Batyunyinát.

A parasztlak és asszonyaik csoportjában egyesek nevetni kezdenek

NÁSZ'TYA Az aztán a rendes ember ! Megkenette magát az egész faluval, ez meg feláldozta magát érte?

SISLOV Szégyen, elvtársak! Hallgatni is rossz titeket: . . . Hogy merészelték egy embert sértegetni csak a rossz-

indulatú szöbeszéd alapján? Micsoda emberek ! Talán elfáradtatok? (*Hangosan*) Cigarettaszűnet!
VERHORUB Hát az nem árt, ha megpihenünk... Vé gül is a kőbánya, a külszíni fejtés megvan innen vagy két verszta.
ELSŐ PARASZT (*jóindulatú nevetéssel*) Mi már olyan áttetszőkké váltunk, hogy máshová már nem is illünk, csak a paradicsomba!
SISLOV Tesztvéreim! Tartsatok ki, veletek vagyok... Mindnyájatokat szeretlek!
NÁSZTYA Beleszeretett a farkas a kancába, de azon nem maradt más, mint sörénye, patája!
VERHORUB Jaj, Násztya, neked a sörényeden kívül is maradt még valamid!
NÁSZTYA Ne bánts! Nem tiéd, papáé-mamáé !
ELSŐ PARASZT (*Sislovhoz fordulva*) Megérjük-e vajon a te paradicsomodot?
SISLOV Megérjük! A föld gyorsabban forog — megolajoztam a tengelyét!

A tömeg nevet

Mutassatok nekem egy olyan térképet, amelyiken meg lehet találni Ptyunyka falut! Nincs, olyan. De híre bejárja majd az egész világot! (*A zenekarhoz*) Zenét ... ! Táncoljatok, elvtársak !
VERHORUB Gyere, Násztya!

Mindenki táncol

SISLOV (*odalép Frjázinhoz*) Pável Nyikolájevics ! Látja, az emberek lelkesen dolgoznak, de elfáradnak. Küld-jön már át ide a gyárból vagy tíz-tizenöt munkást!
FRJÁZIN Bocsásson meg, de nem adhatok munkásokat. Sürgős megrendésem van. Állami intézménytől.
SISLOV Virágzik az üzlet, mi, Pável Nyikolájevics?
FRJÁZIN Micsoda virágzás ! Megrendelést kaptunk, de csak a vázát tudjuk elkészíteni a székeknek, foteleknek, diványoknak. Kárpit az nincs! Követelem — nem küldenek. És ugyanígy : a rugók, különböző szögek, erősítések, vasalások. Követelem, követelem, követelem, írok, telefonások... Megint csak nem küldik. Vagy két-három hónapos késéssel jönnek. Semmi ki-fogásom az állami ipar ellen! Meg akar fojtani?! Na, tessék, fojtson meg! Csak ne szálanként tépjék ki az idegeimet. A forradalom elát, t több bütorgyáram volt. Ha nem időben jött volna meg a faanyag, vagy mondjuk később volna a szövet, a kárpit, tönkrehettem volna a vállalatot, amelyik ezt a disznóságot megengedte magának ! Meghurcolhattam a bíróságon. Most pedig... Azt hiszi, az állami vállalatok jobban kooperálnak egymással?
SISLOV Vissza szeretne tolatni a kapitalista sínekre, Pável Nyikolájevics?
FRJÁZIN (*legyint*) Ugyan, öregem! Sínek . . . Csak valahogy leélem a hátralevő napjaimat. Munkásokat sem-mi esetre sem adhatok.
SISLOV De hogy gyára legyen, azt igen? Már elfelejtette az adómachinációit? (*Táskájából előveszi a dokumentumokat*) Minden jegyzőkönyvezve van. Akkor maga valahonnan összeszedte a szükséges pénzt. Meg-úsztá. Én meg nem küldtem el a megfelelő helyekre a papírokat. Magsajnáltam.
FRJÁZIN Köszönöm, Iván Lukjánics, szívből köszönöm.
SISLOV Képzeld el, ha a helyemben egy lelketlen bürokrata áll. Porrá zúzta volna magát, s aztán a tenyeréről szélnek eresztette volna. Menjen és egyez-zen meg a munkásaival. Kész, az audiencia, ahogy mondják, véget ért.

Frjázin Aga f ja Jurjevnaival együtt távozik

ALJA (*odamegy Sislovhoz*) Iván, én az életemmel tartozom Mozsarenkovnak, de mégis... Örültség, amit kitaláltál. Es a falusiaknak ez a lelkesedése — ha-mis, kincstári.
SISLOV A falusiaknak ez ünnep! A lelkesedést pedig még növelni lehet. Aztán a szobrász felmegy az állványra ... Emlékezz, mit mondott Rodin, a nagy francia ! Lefaragni a kőből minden feleslegest... Az

emlékmű méltóságteljes less, grandiózus! Mintha földből nőne ki; és büszke arcával az ég felé nyúl a földkerekség fölé. Micsoda látvány ... ! A méltóság, torznak látszik, ha szkeptikusan nézzük ... De ha mélyen belegondolunk? A jövőben az emberiség semmi egyebet nem adhat a hősöknek, mint dicsőséget.
ALJA Úgy beszélgetsz velem, mintha tömeg lennék.. Nevetséges dolog — nagygyűlést tartani egy embernek
SISLOV Ja? Elragadtattam magam. De figyelj ... A földet te itt a jövőnek készíted elő. Hát én? *Én* ugyanazon iparkodom. Közös az ügy.
ALJA Ne hajtsd túl magad, Ványecska. Nem az az okos, aki mindenki helyett gondolkodik, hanem aki mindenkit gondolkodásra készítet.
SISLOV De hát hogy osszam be az erőmet? Értsd meg... Megtörtént az emberiség történetének legnagyobb eseménye... A forradalom ifjúkora ... S mit látunk? A kereskedők ugyanazok — nyíltan és titokban. A hivatalnokok ugyanazok — csak nem urak⁹ hanem elvtársak. Az emberek folyton-folyvást be 'csapják egymást, isznak, züllenek. Ügyeskednek — az új rendhez illeszkednek. S ha hozzáilleszkednek, hát, 'attól hazugság . .
ALJA Ebben igazad van. Minden részből .a régi bűvik elő! Nem olyan könnyű „lerázni lábunkról a múlt porát...” De hát hogy is rázhatnánk le?

Sislov és Alja mellett Szadofjeva állt meg, hallgatja, vitájkat

Kitűzted a vérszínű jelmondatot: „Haladéktalanul megteremtjük a paradicsomot a földön!” Mi a para dicsom szerinted? A boldogság?
SZADOFJEVA Tudják, hogy hívják ezt? Baloldali el-hajlásnak. (*Otthagyja őket*)
SISLOV Számomra a boldogság — az ügy. Annál 'is inkább, mert te a boldogság minden egyéb formája hoz elálltad az utamat.
ALJA Nem parancsolhatom meg magamnak ...
SISLOV Jegyezd meg: senki nem fog úgy szeretni téged, ahogy én szeretlek. És még egyet akarok mondani neked: mindazt, amit én most csinállok, nem-csak mindenkiért, nemcsak a jövőért teszem... Hisz. Mozsarenkov azért halt meg, hogy te élj. Ez az emlékmű nemcsak az ő emlékének, de a te tiszteletedre is épül. Ez az én emlékművem annak tiszteletére; hogy te élsz. Számomra te vagy a minden...
ALJA Iván ... Szegénykém... ezért az egy ábrándjáért, örök szövetségese leszek !
SISLOV Az ember mindig vidám lesz, emelkedett! És nemcsak akkor, ha süt a nap. Éjszaka az öröm-akkumulátorok pótolják majd.
ALJA És ha én olykor szomorkodni akarok?
SISLOV Szomorúság mindig is volt elég, de öröm...
VERHORUB Nekem a te fényvezetőid nélkül is elég az örömm! Ha meg úgy adódik — bánat vagy baj —, bedobok egy pohárka kisüstit ... Az, barátocskám, a legjobb szer!
ELSŐ PARASZT Ha már az örömet osztogatják — mindenkinek egyformán jusson ! SISLOV Ne félj, nem hagylak ki!
NÁSZTYA Milyen kényelmes lenne —égyenest. az égből, s amennyit csak akarsz!
ALJA Minek az az ajándéköröm? Az öröm az élet titka... És mindenkinek magának kell ezt a titkot megfejtenie.

Mcsiszlávszkij jelenik meg. Részeg

MCSISZLÁVSZKIJ Micsoda boldogságról vitat.-tat-koz-.nak maguk? Kit hallgatnak?
SZERGEJ VARFOLOMEJEVICVS Vitalij Nyikitics?
MCSISZLÁVSZKIJ (*elkapja Sislov kezét*) Jöjjön csak ide, maga utolsó csirkefogó ...
SISLOV Mit akar?
MCSISZLÁVSZKIJ Adja vissza a boldogságomat! Azt meg tudja tenni? Mert tönkretenni azt tudta... Ke-

„yetlenül behatott az életembe. Ki kérte? Nem akarok semmi rossz-szat hallani a fele-séfiemről...
NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Vitálik ... könyörgök... !
Nem lehet mindenki előtt...
MCSISZLAVSZKIJ Ügyis mindenki tudja! Még azt is, ami még meg sem történt! Akkor is tudják... A maga bizottságának telfonjai -- aljasság. Ez a magáé...!
(Pofon üti Sislovot)

Sislov és a körülötte állók megdermednek

SISLOV Én is, tudok...
MCSISZLÁVSZ-KIJ Állok rendelkezésére. A színház kel-
léktárából elvettem és magammal hoztam két kar-
dót... És két kitűnő pisztolyt, kiváló állapotban.
Mindkettő !töltve.
NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Vitálik! MCSISZLÁVSZKIJ
Mikor küzdünk meg és mivel? Én kész vagyok akár mo't
rögtön megvívni.
SISLOV (letaglózva) Engem — párbajra...? Mit gondol...?
Mi vagyok én, Puskin? Párbaj ...
SZERGEJ VARFOLOMEJ.EVICS Vitalij Nyikitics .. .
'Menjünk, kedvesem... menjünk. Jót tenne, ha ki-
aludná magát, higgyen nekem...
MCSISZLÁVSZKIJ Engedjen el Át kell hogy döfjem ...
vagy... lőjem a gaz szívével!
NAGYEZSDA KLEMENTYEVNA Istenem! Hol rügött be...
Ne engedje, Szergej Varfolomejevics! (Mlagyencevnek)
Segítsen már!

Mcsiszlávszkijt elvezetik

SISLOV Párbaj ... Ez még álmomban sem jutott volna
eszembe. (A többiekhez) Elnézést, elvtá'sak. Ha kipi-
henték magukat, ideje lenne, hogy újra munkához
Lássunk. (Kluty-Klutyhoz) Kluty-Kluty, irányítsd a
népet.
KLUTY-KLUTY Vidámabban! (Kimegy a teremből, vele
együtt kimennek a parasztok, az asszonyok) NASZTYA
Iván, te biztos nem is reggeliztél. Azt meg
mágam láttam, hogy nem ebédeltél... Akarsz enni?
Sislov . hallgat

Ne haragudj rájuk. És ne szemérmeskedj. Azt hiszem,
maradt egy kis kásám, összekaparom. (Elmegy)
ALJA Keresel te egyáltalán valamit, legalább a kenyér-
revalót?
SISLOV (még mindig sértve) Keresek egy keveset a
vasútállomáson, rakodok, amikor van mit rakodni.

Viktyuha jelenik meg, tizenkét év körüli kislány, ro-n,
gyokba öltözve. Szakadt, ócska nadrágja majdnem térdig
van visszahajtvá, felül fiúkabát, haja fésületlen

VIKTYUHA (megáll a terem közepén, énekel)

Arcomon örökös már a bű,
Féjadagom szűken mérik,
Apát elvitte a háború,
S' megölték apót a fehérek.
Apát elvitte a háború,
S megölték apót a fehérek.
SISLOV Hát ez meg ami, honnan került ide ez a csoda-
lány?

VIKTYUHA Én nem vagyok csodalány --- Viktyuha
vagyok.

SISLOV Vityuha?
VIKTYUHA Nem, Vityuha az fiú lenne, éri meg lány
vagyok. Viktória.

SIS!LÓV Aha, Viktória. És honnan jössz?

VIKTYUHA A vonatról.

SISLOV És miért méltóztattál leszállni a mi kis meg-
állónkban? Van itt valaki rokonod?

VIKTYUHA Nincs nekem az egész földön senkim. SISLOV
(egy kicsit csúfondárosan) „Apát elvitte a háború, s
megölték apót a fehérek?”

VIKTYUHA (óvatosan) Van itt árvaház?

SISLOV Nincs.

VIKTYUHA Akkor jó. Kettőből már megszöktem.

SISLOV Tehát szereted a szabadságot?

VIKTYUHA Csúfoltak, hát megszöktem.

SISLOV Hogy csúfoltak?

✓IKTYUHA Tábornok-kisasszonynak.

SISLOV És miért csúfoltak annak?

VIKTYUHA Mert ez az igazság. Apám tábornok volt. Aztán
valahol eltűnt, amikor én még kicsi voltam, vagy három
éve. Eltűnt és kész. Lehet, hogy meg-ölték. Anyám
tifuszban halt meg.

SZADOFJEVA Miért mondtad meg, hogy tábornok (lánya
vagy? Magad tehetsz róla.

✓IKTYUHA Nem tagadhatom meg apámat. Szeretett
engem.

SISLOV (elkomorodott) Hát ez vagy Viktória...

ALJA Hagyd, Iván, a fehér tábornokok eltűntek, a
gyerekeknek pedig nincs színük.

Násztya jön be, lábaskával a kezében

NASZTYA Na, fogd a kanalat. meg a lábast. Nincs rajta
vaj, de azért csak kása.

SISLOV Köszönöm. (Enni kezdene, de észreveszi Viktyuha
éhes tekintetét) Násztya, hozz még egy kanalat !

NASZTYA Hozok. Tudod mit, Iván Lukjánics ... Rá-
ijeszthetnél a falusi boltosokra. 'Már háromszoros árat
kérnek. Ha nem elég a pénz -- felírják az adósságot egy
füzetbe. A szegényebbek közül már mindenki az
adósuk. (Kimegy)

SISLOV (hangosan) Tyihon ! Kluty-Kluty!

Bejön Kluty-Kluty

dívd ide a boltosokat, kereskedőket. És csak hozzák
magukkal a hitelkönyveiket.

*Kluty-Kluty elmegy. Násztya jön vissza a kanállal. Sislov
odaadja a kanalat Viktyuhának*

VIKTYUHA Merci.

SISLOV A „merci” majd aztán lesz. Rajta, tarts velem.

Sislov és Viktyuha egy lábashól eszik a kását

VIKTYUHA (gyorsan nyeldesve a kását) Hát te ki vagy itt?
SISLOV Én? Vezér.

VIKTYUHA Vezér...? Akkor miért vagy ilyen éhes?
SISLOV A jóllakott ember nem lehet vezér. Egyél csak,
mert én egykettőre kiürítem ezt a lábast! Egyél, egyél,
így, kétfőfára! Úgyes vagy. (Lenyálja a kanalat)
Mehetünk tovább. Fogd, Násztya. (Odaadja Násztjának
a lábast és a kanalat) Meg kell gondolni, hogy fogsz
élni, Viktyuha. Akarsz ittmaradni, vagy továbbmegy?

VIKTYUHA Maradok.

SISLOV Akkor át kell gondolni a kérdést... Heuréka!

Szétosztalak a házak közt.

VIKTYUHA Magam vagyok, hogy vakarsz te engem szét-
osztani?

SISLOV Szétosztalak a házak között, ahol többé-kevésbé
elviselhetően élnek. Most összeírom a lakók jegyzékét.
Fogod ezt a listát és mégy. Minden nap más házhoz.
Harminc napig. Ez lesz az üdülésed. Tele-eszed magad,
kimosakodol, aztán majd meglátjuk. Lehet, hogy
valakinek megtetszel a gyermektelenek közül, befogad a
családba.

ALJA Új a géphez és ird ! Tehát harminc házra van
szükségünk Viktyuha számára, harminc napra. NASZTYA
Én mind megmondom.
SI.SLOV Majd magam.

Alja a géphez ül, papírt fűz be

ALJA Diktáld !

SISLOV Jegyzék azokról, akik kötelesek szállást és ét-
kezést biztosítani Viktyuha ... Mi a vezetékneved?

VI+KTYUHA Densel.

SISLOV Óóó, még csak orosz sem vagy?

VIKTYUHA Apám eloroszosodott német. Ötödik vagy
hatodik nemzedék.

SISLOV Na nézd csak, még ezt is tudja... Na jó, a vezetőknévedet nem írjuk be, nehogy megzavarjuk a népet. Írd, Álja : „...Viktyuha polgártársnő számára.” Így. Első: Protocsnij utca négy. A gazda — IVlakszimov Fjodor Pavlinovics, boltos, kereskedő. A háziasszony — Jefroszinya Szidorovna. Ma tehát augusztus elseje van. Tovább. Második. Templom tér, hatos ház. A gazda — Varszujev Gavriil Tyihonovics, tolató-mozdonyvezető. A háziasszony Zinaida Tyimofejevna. Harmadik : Lugovaja utca, nyolcas számú ház. A gazda — Szivkin Vikentyij Alekszandrovics. Kór-házi szakács.. Kifosztja a betegeket, egész kis zsákokban hordja a szájrét. Hadd osztozkodjon. A háziasszony — Matrjona Szelivesztrovna.

Mlagyencev jön be. Közben is halljuk Sislov diktálásának foszlányait, a gép kopogását. Viktyuha összegőM-bölyödött egy öreg karosszékben és elszundított

SZADOFJEVA Figyelj csak, Názár, úgy elfoglaltad magad a társadalmi munkával, hogy valamiről megfeledkeztél... *(Lehalkítja a hangját)* Sietni kellene azzal a pénzzel Batyunyinánál.

MLAGYENCEV A bőrönd?

SZADOFJEVA Bőrönd. Ettől a Batyunyinától a legrosszabb is kitelik. Raddirjának egy mozdulatával eltöröl-heti a telepünket. Itt a pénz rám eső fele. Még ma intézd el!

Szadojeva és Mlagyencev távoznak. Két boltos jelenik meg hitelkönyvvel a kezében. Hátuk mögött Kluty-Kluty. A boltosok nagyon izgatottak. Csendben fűrkésik Sislovot

SISLOV Mutassátok csak a hitelkönyveiteket!
ELSŐ BOLTOS Minek az neked? Te nem vettél hitelbe!
MÁSODIK BOLTOS A pénzügyi osztály ellenőriz minket.
SISLOV *(fenyegetően)* A hitelkönyveket!

A boltosok odaadják a könyveket

(Átlapozza az első, majd a másodikat) Hé, Kluty-Kluty!

KLUTY-KLUTY Igen, Iván Lukjánics!

SISLOV A kandallóban parázslék a szén. Szítsd fel egy kicsit, s dobd a tűzre ezeket a szegény emberek könyveivel átítatott füzeteket. Fogd, dobd!

KLUTY-KLUTY *(átveszi a füzeteket)* Erre nem kell biztatni ! *(Feléleszti a tüzet. Széttépi és a lángokba dobja a füzeteket)* A világ minden adósának bánata nehéz kőként nyomja a lelkemet. Mert én, Sislov barátom, adósa vagyok az egész világnak... Ha a föld-kerekesség minden kandallójában adósfüzeteket égetné-nek, hű, micsoda tűz lenne az! Akkor aztán biztos, hogy senkinek, semmivel nem maradnék adósa!

ELSŐ BOLTOS Sislov elvtárs... !

MÁSODIK BOLTOS Törvénytelsenség ! Panaszt fogunk tenni a falu új tanácselnökénél, Ruszakovnál. NASZTYA *(a tüzpizskálóval segít Kluty-Klutyak)* Hamu sem marad belőle, mind szétkotrom!

SISLOV Panaszokdatok. De ajánlom, hogy a holt naptól kezdve a boltjaitokban minden áru árát szálítsátok le a felére. Nem követelem, nem. Ajánlom. És nem harmadára vagy negyedére ajánlom, hanem csak ötven százalékkal. Világos? Menjetek. Ja, Fjodor Pavlinovics!

Az egyik boltos megáll

Itt van neked, tisztelettel, Viktyuha... Hé, Viktyuha!
VIKTYUHA *(felébredt)* He?

SISLOV Menj el ezzel a bácsival. Egy napig a házában élsz és étkezel. Ahogy megbeszéltük. Figyeld a listát, tudsz olvasni. Letelik a nap, menj a másik házhoz. Világos?

VIKTYUHA Világos.

SISLOV *(a telefonhoz megy)* Központ... A volt telefon-szerelő beszél... Ál Megismertél, te pisze...! Figyelj

^{csak}, lehet, hogy majd keresni fog itt egy sipitós hangű, aki a Viktyuha névre hallgat. A föld alól is keríts elő és kapcsolj. Recseg a kagyló... Mi? Jól van, társadalmi munkában majd bemegyek, megnézem, milyen drótok rohadtak el nálatok. Viszlát ! *(Leteszi a, kagylót. A boltoshoz)* Vidd a kislányt. De vigyázz, nehogy valaki megbántsa nálad. Te meg, Viktyuha, ne tőrj. Egykettőre eligazítjuk a dolgot!

Viktyuha a „saját” boltosával megáll a küszöbnél és Sislovot nézi

Mit mereszted úgy a nézőkédet?
VIKTYUHA Még soha nem ettem vezérrel egy lábamból.
(Elmegy)

Tizenharmadik jelenet

Alja Batyunyina szobája. Sislov, Mlagyencev, Kluty-Kluty jön be. Velük van Okatyev is

MLAGYENCEV Nem úgy néz ki, mintha lagnak. Lát-szik, hogy csak aludni jár haza. De hát Alekszej Va sziljevicsnek ezt jobban kell tudnia.

SISLOV Hagyjuk a célzásokat!

KLUTY-KLUTY Nem zörög a haraszt, h,a a szél nem fűjja. Hol az a bőrönd? *(Mlagyencevhez)* Ki beszélt neked arról a bőröndről?

MLAGYENCEV Aki a kenőpénzt adta, az látta, hová tette.

OKATYEV Ide figyeljen, Mlagyencev, én nem akarok... nem megyek...

MLAGYENCEV Hová nem megy te?

OKATYEV Én nem szeretnék... Értsen meg! Én teljesen biztos vagyok abban, hogy nincs és nem is lehet pénz a bőröndjében. Csak azért jöttem magukkal, mert szerettem volna magukat is meggyőzni! Álja becsületes ember! Kristálytisza ember! Iván, hisz te magad is... Te nem ;teheted! Menjünk el, Iván!

SISLOV *(rákiált Okatyevre)* Hallgass! De érzélgős vagy! Neki olyan lelke van, amilyen másnak nincs. Neml Nincs semmi! Csak a fájdalom. *(Mlagyencevnek)* Hazudsz! Hazudsz, hazudsz... Lelőlek. *(Megragadja a mellénél)* Mint egy rossz kutyát! Aztán elítélhetnek..

MLAGYENCEV Leszakítottad a gombomat ... Vezér...

Amit nekem mondtak, azt mondtam. Győződjünk meg:

SISLOV Azt isi megtalálom, aki neked fecsegett! KLUTY-KLUTY Igazán, mit marakodtok. Ha kristály-tiszta, azonnal kiderül. Megnézzük és elmegyünk.

MLAGYENCEV Itt van ni a bőrönd. Nincs bezárva.

(Felnyitja a fedelét) Hah ! Bohócjelmez.

OKATYEV A gyerekeket szokta néha szórakoztatni. Valamikor cirkuszban dolgozott.

KLUTY-KLUTY *(a fejére biggyeszti a zöld parókát)* Jól áll?

MLAGYENCEV Mint tehéna a gatyá. *(Lehajol, turkál a bőröndben)* Hát ez mi? Nézzétek csak ... ! *(Kiveszi, felmutatja a köteget)* Emberek... Egy egész halom inflációs pénz! H.a rendszerre átszámítjuk, akkor is meg lehet egypár ezres. És mind nagy címletekben. *(Számolja a pénzt, az asztalra teszi a bankjegyeket)*

OKATYEV *(meg van döbbenve, nézi a pénzt, amit Mlagyencev szétrakott az asztalon)* Lehet, hogy ez a saját pénze?

KLUTY-KLUTY Gazdag menyasszony, el nem engedném!

MLAGYENCEV Százhusz millió mostani papírpénzben.
(Okatyevhez) Na mi van, elhamarkodtad a dolgot?

Sislov elfordul

Hát ez meg, nézzétek csak ! Tessék, vissza is lehet tenni. Hadd gyakorolja tovább az összeadást meg a szorzást.

SISLOV Mintha örülnél neki?

MLAGYENCEV Le akartál lőni!

SISLOV *(zordan)* Írd a jegyzőkönyvet.

MLAGYENCEV No lám csak. Mindnyájan kristálytiszták vagyunk, amíg a legyek ránk nem piszkítanak. A saját írószereit fogjuk használni. *(Tiszta papírt vesz az asztalról, ír, közben hangosan mondja)* „Jelen jegyzőkönyvvel igazoljuk, hogy jelenlétünkben Alevtyina Fjodorovna Batyunyina polgár, társnő személyi bőröndjéből százhusz millió egyezerhatvanöt rubel lett ki-véve. Alulírottak...” Írd alá, Kluty-Kluty.

_KLUTY-KLUTY Ez a tiszta igazság. *(Aláírja)*

Mlagyencev aláírja a jegyzőkönyvet és továbbadja Okatyev felé

OKATYEV Én nem...

MLAGYENCEV Hogyhogy nem? Hiszen láttad?

OKATYEV Akkor sem fogom.

SISLOV Add ide. *(Fogja a papírt, hosszan olvassa, mint-ha abban reménykedne, hogy valami más áll ott) Tény ... !* *(Aláírja) Ird alá, Okatyev!*

OKATYEV Alja nem tehetette... nem tehetette -- és kész! Még ezer ilyen tény, akkor sem hiszem.

Alja jön be

ALJA *(megáll, az arcokat fürkészi, mi is a helyzet) Mennyi vendég!*

MLAGYENCEV Ne haragudj, Alevtyina Fjodorovna, hivatalosan jöttünk. És még a bőröndödbe is belenyúlunk. Házkutatást tartottunk.

ALJA Megtaláltátok a kedves jelmezemet? *(Felveszi az asztalról a zöld parókát, fejére teszi) Jaj-ha, szegény Bessynél... hogy? mi? Házkutatás? (Letépi a parókát) Fiúk, miről van szó?*

KLUTY-KLUTY Ihatnánk egy kis sört! Talán elég lesz a pénz.

ALJA Milyen pénz? Iván?!

Sisloi: *gondterhelten hallgat*

_MLAGYENCEV Itt van. Köszönet, hogy nagy címletek-ben kértek, könnyebb volt megszámolni. Mindet ki-vettük, százhusz milliócskát. És a jegyzőkönyvet is aláírtuk.

ALJA *(Olcatyevhez) Te is?*

KLUTY-KLUTY Ő nem. Nagyon érzelmes a fiú.

ALJA Jaj-jaj! Okatyev, te cserbenhagyod a barátaidat. Hiszen velük vagy, nem? Hát légy velük minden-ben. Hát ez a kendőcske? Ez is az enyém? Igen-igen-igen, ebben volt az egyik millióm ... Hát ez mi? Nyáron hó esik? És milyen nagy pelyhekben! Vagy galambok? Nem, zsebkendők? Jaj, elrepültek... Kedves vendégek, ellenőrizték a zsebüket és ne hagyják nálam a zsebkendőiket.

Mlagyencev és Kluty-Kluty ellenőrzi a zsebet

Tessék. *(IVlindkettőjüknek odaadja a zsebkendőjét)*

KLUTY-KLUTY *(csodálattal) Bűvész!*

SISLOV Adjátok át a kormányzósági csekának. Azonnal.

KLUTY-KLUTY Hogyhogy azonnal, amikor a mi állomásunkon most csak éjjel áll meg a vonat?

SISLOV *(mérgelesen)* Minek a vonatra várni? Talán még párnás kupé is kéne? Legszívesebben gyalog hajtanám...!

ALJA Gyere, menjünk együtt, Ványecska. ó, milyen jól elbeszélgetünk, ábrándozgatunk majd!

SISLOV Csend! Az illet azonnal falhoz kell állítani, mi meg itt finomkodunk. Készülj!

OKATYEV Veszélyes az út! Harmincöt verszta bricskán ... Mindenütt banditák vannak...

SISLOV Az emberek utaznak. És őt még Zsityájev rend-őr is elkíséri, fegyveresen. Kész!

OKATYEV Nem, nincs kész! Én is velem megyek. SISLOV Engedélyezem, menj. Aztán szöknöd ne hagyj, a fejeddel felelsz érte. Fegyvered van?

OKATYEV Tegnap nekem is kiadták. *(Egy smitt-vessont vesz elő köpenye oldalzsebéből)*

ALJA S. te tudod, hogy ezen a szörnyetegen mit és hol kell megnyomni?

OKATYEV Ne izgulj. majd valahogy megnyomom. ALJA Hát ilyen harcos kísérettel igazán nincs mitől félni.

Okatyev szégyenkezve forgatja a revolvért, ami roppant ügyetlenül áll a kezében, majd kimegy

SISLOV Készülj, Batyunyina. *(Kimegy)*

Mlagyencev és Kluty-Kluty is követi. Alja előveszi a zsebéből a mutatvány során észrevétlenül elrejtett zsebkendőt, amibe a pénz egy része volt becsavarva

ALJA *(az arcához emeli a kendőt, szagolja)* Francia parfüm... Jól megy egyes hölgyeknek. Kin is éreztem ezt a parfümöt? Oh... igen, igen! *(IVlegtekeri a telefon karját)* Ljuszja? Te vagy az, galambocskám? Kapcsold a várost, a kormányzósági vb-M, 3-40 a száma. *(Vár)* Nem felel? *(Leteszi a kagylót)*

Mlagyencev jön vissza

MLAGYENCEV Visszajöttem, Alevtyina Fjodorovna, a zsebkendőért. Volt itt még egy...

ALJA A magukét mind odaadtam.

MLAGYENCEV *(fenyegetően)* Ne járassd velem a bolondját!

Mlagyencev Alja felé lép, de az gyorsan a zsebébe teszi a kezét

ALJA Nana! Mesterien lövök nagylábujjba kis távolságról... Nem tartóztatom, Mlagyencev elvtárs.

MLAGYENCEV Jól mondta Kluty-Kluty: bűvész.

ALJA *(a távozó Mlagyencev mögött)* És az a nő még megjártsa a nemeslelkűt! *(Újból a telefon karját tekeri)* Ljuszja? Próbáld meg még egyszer, kapcsold a várost. Nagyon sürgős. 3-4). *(Vár)* Kár... *(Leteszi a kagylót)*

Márfa Bordovaja jön be

MARFA Elcsigázódtál? Pihenj ... Nekem is le kéne már fektetnem a gyerekeket. *(Leül, mintha gyereket ringatna a karján, alig hallhatóan énekel)* A-a-a, a-a-a... Gyűrűmet egy köre teszem... kolostorba vonulok ... Rátok hagyom bánatomat, nőtlen fiatalok. A-a-a, a-a-a...

Tizennegyedik jelenet

Másnap, vasárnap reggel. Az ismerős terem a volt földesúri kúrián. A hatalmas kandalló párkánya kormos. Még mindig itt helyezkedik el a falusi tanácsos kívül a már két hete tevékenykedő sislovista bizottság is.

Az ég nyugtalanítóan zöldes. Magasan, a ház oszlopain még ott a felirat: Haladéktalanul megteremtjük a paradicsomot a földön!

A nagy ablakon keresztül a falu főtere látszik, s rajta a gránittömbök halma.

Sislov az ablak előtt áll, a faluban égő hatalmas tüze-jelet nézi, hallgatja a ledöntött kerítések recsegését, a kutyák ugatását, kiabálást és káromkodást. Atkozódva és jajgatva Kluty-Kluty esik be az ajtón

KLUTY-KLUTY Húzz ki a csávából, ahogy tudsz, Sinlov! *(Liheg)* A lakók... óó ... ! Rám uszították a kutyákat...

Az ügyvédé talán még most is a fenekemen lóg.

SISLOV Ragadj kezedbe karát máskor, Kluty-Kluty.

KLUTY-KLUTY Ha nem tudnád, van rendes nevem is.

SISLOV Azt nézem... valami nem stimmel ma... Senki sem jött a gránitot szállítani.

KLUTY-KLUTY Ide figyelj, minek nekünk ez az egész? Ledönteni ezeket az istenverte kerítéseket, föl is égetni rögtön... A falusiak úgy védelmezik, mint a várfalakat ... Nemsokára forró szurkot fognak a fejünkre önteni. A csudának álltam én melléd...

SISLOV Árulás?

KLUTY-KLUTY Talán esküt tettem?! Semmivel nem tartozom neked. Mi vagy te nekem?!
SISLOV Én a jövő vagyok. És te? Munkásember. Honnan ez az apolitikusság? Értsd meg, rövid két hét ' alatt a mi bizottságunk az egész életet megváltoztatta itt. Az emberek magukban ögyelegtek, én meg be-állítottam őket a menetbe. Mi van a többiekkel?'

KLUTY-KLUTY *(lelkesezés nélkül)* Nem hallod? Harcolnak... Csupa válogatott legény. Ha már egyszer elkezdtek... Ki csákánnyal, ki fejszével... A korhadt kerítések egyetlen ütéstől ledőlnek ... De vannak olyanok is, amelyekre ágyúval is hiába lövöldöznenk.

A faluból hangok hallatszanak

- Marja, tartsd az oszlopot, nyomd!
- De hisz agyonnyom
- Tűnjetek innen, élőködők!
- Majd megmutatom én neked, ki az élőködő!
- örséég! Segítséég!

SISLOV A fiukat dicséred, magad pedig... otthagytad a harc mezejét?

KLUTY-KLUTY A jelen pillanatot én így értékelem: állítsd le a fiukat, Iván, amíg nem késő!

SISLOV A forradalmat senki nem állíthatja meg — ez a lényeg. S csak egyesek ágálnak ellenünk, akiknek nincs öntudatuk. A lakosság túlnyomó többsége a haladás mellett szavaz. Mindkét kezével.

Miszlivec jön be a fűvőszenekear néhány zenészével

KLUTY-KLUTY Itt jön Szobácska.
MISZLIVEC Nem zavarunk, Iván Lukjánics. Szeretnénk korán elkezdni a próbát.
SISLOV Próbáljatok.

A zenészek bemennek a belső szobába

KLUTY-KLUTY Nézd csak, már jönnek is az emberek!
Csóstül.

.SISLOV Ki engedte meg, hogy gyülekezzenek?

A kiáltások egyre hangosabbak, s a termet megszállja a morajló, elégedetlenkedő tömeg. A falu lakói jönnek: Verhorub, Násztja, Hlinkov és a nyaralók: Perevozcsikov, Nagyvezda Klementjevna, Mcsiszlávskij, Frjázin, Agafja Jurjevna

HANGOK

- Itt a főosztogató!
- Hogy éljünk kerítés nélkül? Mintha pucérok lennénk!
- Fékezd meg a pribékjeidet!
- Fejszével, mint a banditák
- Nem elég, hogy ledöntik, még el is égetik! SISLOV *(Kluty-Klutyhoz)* Küldd ide a zenekart! Azonnal!

Kluty-Kluty kiszalad

Ptyunyka falu lakói, elvtársak ! Meghallgatnátok engem? Vagy csak a saját sáphazásotokat hallgatjátok? Történelmi időket élünk! A föld színéről eltűnnek a kerítések, az emberek örök elkülönülésének szimbólumai. Csendet! Mert csapást mérünk a lidérces feudális múltal!

Kluty-Kluty tér vissza, nyomában a zenészek Miszlivec vezetésével

HLINKOV *(dadog az izgalomtól)* M-mit akarsz, fiú?! Az égből pottyantál ide? Hová hajszolod a népet... ? Eng ez... c-cölöppel kólintottak ... Ránk zúdult a szerencse! Kitérhetjük a házunkait a falu szeméneke! Hát mi folyik itt?! Mindenki fél, s haragszik! Félnék állatot tartani... Titokban vágják le a jószágot... Világmegváltás!

SISLOV Ha nem tetszik — ne élj itt. Ki tartóztat?!

HLINKOV Engem már itt tart a föld, nincs már nekem hová mennem. De mások már 'szedelőzködnek a faluból, óslakosok.

SISLOV Csak szedelőzködjenek! Senkit nem tartok vissza.

VERHORUB *(szintén előjött a tömegből)* Ugyancsak könnyen elkergeted a népet! Itt van apánk sirja...

Na nézd csak, a-nép barátja... Ő senkit nem tartóztat... Hát mi téged, azt hiszed, tartóztatunk?!

ELSŐ ASSZONY Elemészjtük magunkat, ha itthagysz minket!

SISLOV *(fenyegetően)* Titeket — elsőként — hajítalak ki a faluból...! Nekik a jószág kell, a kerítés, a csűr... Es mi terem majd ezen a rothadó talajon? , Korrupció és nyílt ellenforradalom! Ti ellensegei vagytok az új életnek! Bizottsági elvtársak! Előre és ne reszkessen a kezetek! Zenekar, indulót! Utánam, elő-re!

Sislov és Kluty-Kluty a zenekar indulójának hangjaira lemegy a lépcsőn. A lecsendesedett tömegből kiáltás szakad ki most, aztán eltűnik mindenki, mint hullám a parttól. Csak a zenészek, Násztja, két-három paraszt-asszony és a nyaralók maradnak megzavarodva

PEREVOZCSIKOV *(Frjázinhoz)* A nyaralóm körül ledöntötték és fel akarták gyújtani a kerítést... De nem gyulladt meg ! Körülöttünk minden máglyaként ég, az enyém meg csak azért se...! Még nekem is furcsa.

NASZTYA *(az első asszonyhoz)* Nézd csak, a milliomos-nő már megint a színészével megy ... !

ELSŐ ASSZONY Ez is, az is hozzá húz... Hogy milyen eszetlenek ezek a férfiak!

Újra zaj hallatszik. Kluty-Kluty és Sislov szakad ki a tömegből. Mindketten erősen megtépzva. A falusiak, nyaralók és a zenészek szétoszlanak

KLUTY-KLUTY Az fáj legjobban, hogy a lakosok mind egy szálra ránk támadtak ...

SISLOV *(véresre vert arcát törülgeti)* Hol akad olyan értékes ember, akinek a pofáját szét ne verték volna? Okatyev jelenik meg. Miszlivec, aki meglátta, vissza-marad, hallgatózik

KLUTY-KLUTY Okatyev

SISLOV Elkísérted?

OKATYEV Elkísértem

Csend

Alja ártatlan.

SISLOV Hát a pénz?

OKATYEV Becsempészték hozzá. 'Teljesen nyilvánvalóan' bebizonyosodott.

SISLOV Alja ártatlan...? De hisz ez... *(Ujjong)* Okatyev... Kluty-Kluty! Térdre vetem magam előtte! Imádkozni fogok a bocsánatáért... „Erdő mélyén, zöld erdőben, madár dalol, dala száll, páriját hívja vissza már.” Mikor jön vissza?

OKATYEV Nem jön vissza. A helyére nemsokára másvalakit küldenek.

SISLOV Hogyhogy nem jön vissza?

OKATYEV Megölték.

Sislovot megrendíti a hír

Banditák... az úton, amikor keresztülmentünk az erdőn... Védekeztünk, az egyiket, a legfürgébbet meg is sebesítettük, még a bricskánkba is betuszkoltuk. Kiderült, hogy közös ismerősünk — Mlagyencev.

KLUTY-KLUTY Názár?

OKATYEV Ő tette be a pénzt is a bőröndbe. Még okoskodott is a nyavalyás, hogy nem puffantják le, mert ő nem politikai, hanem egyszerű köztörvényes, a fa-telepet akarta megmenteni a szanalástól: „mellékese” volt belőle. Szadofjevával együtt.

Miszlivec eltűnik

KLUTY-KLUTY (szünet után) „Erdő mélyén, zöld er-
dőbe...” ó, Ványa! (Köp és kimegy)

O K A T Y E V Füstszag van. A falusiak vizet locsoltak a
máglyába.

SiSLOV Okatyev...! Az egész falunk — egyszerre .az
egész! -- elsüllyedt: a földben. A föld előbb hirtelen
felpüposodott ... így ni...! kerek halom lett, aztán
lesüppedt. De olyan mélyre, hogy egész expedíciók
jöttek, és a faluból sem-mit sem találtak... Egy dolog
zavarta, tudod, a munkát, egy nagyon különös., meg-
magyarázható. A föld akkurátusan öss-
szeszárt, egy repedés sem maradt! Összefutottak .az
erdők, elterpeszkedtek ,a mezők, csörgedezni kezdtek .a

patakok. Az égen — léghajók. Szembe velük jó emberek
jönnek... (Elfordul, föbe lövi magát)

*Sislov elboruló tudatában Álja jelenik meg. Az ő dallama
hallatszik, majd ő is átmegy a színen — gyönyörű a
cirkuszi jelmezében és zöld parókájában, n, szájharmo-
nikázik, majd eltűnik.*

*Viktyuha jelenik meg. Meglátja a földön elterülő Sislovot, a
fölé hajló Okatyevet. Térdre ereszkedik, homlokon csókolja
Sislovot. Felkel, keresztet vet*

VIKTYUIIA Jó bácsi volt, nem volt irigy. Továbbmegyek.

Vége

(Fordította: Szántó András)

Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat igazgatója

Borsod megyei Nyomdaipari 1981 — 6256 — Felelős vezető: K i l i á n Béla igazgató